

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka
10,650 in 10,349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

SLOVENE

Danska v novem položaju

Spiro dogodkov na norveškem bojišču, ki so presenetili ves svet in tudi se danes zajemajo pozornost vsakega človeka, ki se upravičeno boji njihove dalekosežnosti v nadaljnjem razvoju vojnega požara, smo skoraj pozabili na usodo danske države.

Kakor vemo, je nemška armada tako bliskovito vkorakala na dansko ozemlje, da so se prebivalci Kodanija, ki so se podali 8. aprila ponoči na počitek, naslednje jutro zbudili ob zvokih nemške vojaške godbe, ne da bi bil padel en sam strel. V prvem hipu so bili Danci, kakor se razume po sebi, popolnoma zbegani in se jih je polotila prava panika, ki pa se je kmalu podelila, ko so listi prinesli okle kralja in vlade, hkrati pa objavo vrhovnega poveljnika nemške armade, da naj se z novim položajem pomirijo in gredo na svoje vsakdanje delo. Ko se za tem ni zgodilo ničesar, iz česar bi bilo mogoče sklepati, da bo kdo posegel v ta dogodek, da bi ga izpremenil pa naj bi bila to zunanja ali notranja sila, je življenje postalo zopet popolnoma normalno, zlasti ker se prve dni novi položaj ni očitaval v ničemer drugem, kakor da je vladala deželi na znotraj slejkoprej zakonita in ustavna danska vlada, medtem ko so nemške čete samo zasedle važne strateške položaje na obali, s katere so se začele vojaške operacije, ki so bile in so v zvezi z vojno, ki se odigrava med Nemčijo in demokratičnimi velesilami na tleh Norveške. — Pridni danski kmet je zopet prijel za ročaj pluga, delavske trupe se vale zjutraj v tovarne in zabavišča se zvečer zopet polnijo z veseljem, uživanja željnimi danskim meščanstvom.

Tako je izgledalo in izgleda življenje na površini. V resnici pa se je zgodila in se godi v življenju danskega ljudstva velika izprememba in država je prisiljena, da se popolnoma preusmeri do tistega dne, ko se bodo državniiki sveta vsedli za zeleno mizo, da ustvarijo novo Evropo in bo glede Danske v najslabšem primeru ostalo vprašanje le to, ali in pod kakršnimi pogoji ji bodo vrnilj Faroerske otoke, Grönlandijo in Islandijo. Danska vlada je ostala na svojem mestu, tako poslanska zbornica — folketing — kakor senat — landsting, zborujeta dalje, tako notranja uprava kakor pravosodje, delujeta neovirano naprej. Vse spremembe političnega in ustavnega življenja, ki so bile nujno potrebne, je sklenila danska vlada sama, kakor na primer omejitve tiskovne in zborovalne svobode, zasebnega avtomobilskega prometa in potovanja po železnici, ki mora delno služiti vojaškim potrebam nemške armade; da so se uveljavili strogi valutni predpisi, da se morajo graditi protiletalska zaveščenja in da so nastopile tudi omejitve prodaje, oziroma nakupovanja nekaterih takšnih za življenje potrebnih, kakor odvečnih predmetov, to je umevno samo po sebi. Tudi na zatemanitev mest so se razvajeni Danci hitro navadili.

Vse to pa so, rekli bi, samo površinski pojavi, v globini pa se dogaja popoln preobrat dosedanjega gospodarskega življenja danskega naroda. To bomo razumeli, če pomislimo dosedanje osnove danskega gospodarstva. Glavna pridobitvena panoga tri in pol milijonskega danskega ljudstva je bilo poljedelstvo, v katerem pa je prevladovala živinoreja, tako da ima Danska v primeri s svojo majhno površino (45.000 kvadr. kilometrov) največ goveje živine v Evropi. Površina poljedelske produkcije znaša malo manj ko 80 odstotkov vse danske zemlje, 90 odstotkov vsega izvoza danske države pa so proizvodi živinoreje, v prvi vrsti maslo, sveže meso, mast, jajca, mleko in ribe. Večina vseh teh proizvodov se je izvažala v Anglijo. Nedostatek poljedelske proizvodnje na Danskem pa je bil v tem, da je preveč zorevala površina, posejana s pšenico in drugim žitom ter krmo, kar se je vse po precejšnjem delu moralo uvažati, in sicer iz držav, od katerih je Danska danes odrezana. K temu pride še to, da nima Danska nobenega premožja in nobenih rud, ki se morajo skupaj z drugimi surovinami, ki so potrebne za industrijo, uvažati. Dežela tudi nima vodnih sil in njena industrija večinoma predeluje produkte poljedelstva in živinoreje, dočim je kovinska in strojna industrija razvita primeroma v skromnem obsegu. Tretji činitelj gospodarskega življenja bogate Danske je njena trgovina, ki je razpolagala z velikim trgovinskim brodomjem.

Iz vsega tega je razvidno, kako globoko je pretreseno dansko gospodarsko življenje po dogodkih od 9. aprila. Prav za prav se je zrušil ves temelj, na katerem je stalo, to je, skoraj izključni izvoz njene bogate poljedelske produkcije v Anglijo in presekane njeneke uvoza iz Anglije, ki jo je oskrbovala s surovinami in s premogom ter koksom, ki ga je Danska dobivala od tam za 80 odstotkov vsega svojega uvoza goriv. K temu pride še uvoz žitaric, semen in krme preko morja, ki je danes tudi po največjem delu onemogočen. Danski kmet se more nekoliko potolažiti samo z dejstvom, da mu je trgovinska pogodba z Anglijo, s katero se je Danska pogajala od prvega dne sedanje vojne, obetala le malo dobička, in sicer zaradi bolj in bolj naraščajoče napetosti med cenami za produkte, ki jih je bilo treba uvažati iz Anglije in zelo nizko ceno, ki jo je bila Anglija voljna plačevati za proizvode danskega kmeta, ki je zadnje čase upravičeno bolj in bolj tožil, kako slabo se mu izplača gospodarstvo in kako stalno pada njegov življenjski standard. Vprašanja, ki so nastala po 9. aprila, pa segajo še delj in globlje. Demokratični velesili sta primorani smatrati Dansko za sovražno ozemlje in sta zatratili Dansko za sovražno ozemlje, ki je plulo po svetovnih morjih ali se je nahajalo v raznih pristaniščih sveta. Ker je 60 odstotkov normalnega izvoza Danske šlo v Anglijo in druge prekomorske dežele in se je iz teh dežel uvažalo v Dansko 50 odstotkov vseh produktov, ki jih je dobivala od zunaj, si lahko predstavljamo, kakšna izguba je Dansko s tem zadela.

Naloga, pred katero stoji danes danska država, torej ni lahka, ker mora tračnice svo-

Ali pojde Italija v vojno

Anglija bi rada še ta mesec vedela pri čem je Ozadje zbiranja angleških ladij v Sredozemlju

Do 16. majnika želi Anglija odgovor

Rim, 7. maja. b. Poročajo, da je Anglija poslala italijanski vladi noto, v kateri zahteva, da Mussolini do 16. maja sporoči vladi Velike Britanije kakšno stališče zavzema Italija do sedanje vojne. V noti zahtevajo Angleži odgovor na vprašanje, če smatra Italija, da je še vedno nevtralna ali že vojskuječa se država.

Rim, 7. maja. b. V merodajnih diplomatskih krogih potrjujejo poročila, da je vlada Anglije pozvala italijansko vlado, da sporoči svoje stališče dosedanjega evropskega spora. Upajo, da bo italijanska vlada dala Angliji odgovor še pred 16. majem.

V istih krogih menijo, da je okrepitev angleškega brodomja na Sredozemskem morju v zvezi z zahtevami angleške vlade.

Angleški odpravnik poslov sir Noel Charles je izročil omenjeno noto italijanski vladi istega dne, ko je bila konferenca med ameriškim veleposlanikom Phillipsom in Mussolinijem.

V okviru zadnjega razvoja angleško-italijanskih odnosov pripisujejo velik pomen povratku angleškega poslanika sira Percy Lorraina v Rim.

Nekateri krogi spravljajo v zvezo z angleško demaršo tudi najnovejši poskus za vzpostavitev mira, za katerega se zavzemata predsednik Združenih držav Roosevelt in pa papež Pij XII. Ta demarša ima isti pomen, kakor neposredno vprašanje, če se Italija smatra za nevtralna ali vojskuječa silo. Stališče non belli gerensa, ki ga zastopa Italija, ne more zadovoljiti Anglije, zlasti ne zaradi pomena, ki ga zavezniki pripisujejo blokadi in pa zaradi pripadnosti Italije k osišču Rim-Berlin. Poudarjajo, da je bila angleška zahteva postavljena po opozorilu angleške admiralitete v preteklem tednu, čes da izjave italijanskih državnikov in italijanskega tiska o pripravljenosti Italije za vojno zahtevajo, da se po že končanem zbiranju zaveznškega brodomja okrog Aleksandrije angleške trgovske ladje usmerijo okrog afriške celine.

V krogih angleškega poslanstva v Rimu pa seveda zanikajo, da bi kaj vedeli o kakšni takšni zahtevi Anglije.

Predsednik italijanske vlade Mussolini kot minister vseh vojnih resorov je ponovno sprejel prestolonaslednika Umberta, ki ga je v več kot enournem razgovoru obvestil o nekaterih vprašanjih, ki se tičejo skupine armade, ki je pod poveljstvom prestolonaslednika.

Ali pojde Italija v vojno

Pariz, 7. maja. AA. Havas: Ali bo Italija stopila v vojno na strani Nemčije, to je vprašanje, s katerim se bavi francoski tisk. Splošno mnenje, da poskuša Nemčija spraviti na vse mogoče načine Italijo na svojo stran.

Glede zadržanja Italije piše Leon Blum v »Populaire«, da bi Italija podvela kako vojno lahko samo v sporazumu z Nemčijo. Blum smatra, da bi takšen nastop Italije spremenil velike borbe na zahodnem bojišču. Zato meni, da si ni mogoče zastavljati vprašanja, kje se bo nevarnost pojavila, ker se lahko pojavi na dveh točkah Evrope.

»Ordre« pravi, da »neudeležba v vojni« Italije pomeni samo to, da Italija še ni začela streljati s puškami in topovi. Izraz »neudeležba v vojni« ne pomeni, da se Italija ne trudi vplivati na vojne dogodke. Sedanja vojna ima številne po-

stavke, ki niso strogo vojaške narave. Zadržanje Italije se izvaja po načelih borbe.

»Oeuvre« naglasja globok vtis, ki ga je napravilo v Rimu odločno zadržanje turške vlade ter pomen, ki ga pripisujejo v Ankari paktu, podpisanemu med Turčijo, Iranom, Irakom in Algani-stanom.

Cianov list o vzrokih premikanja angleškega brodomja

Rim, 7. maja. AA. Stefani: Pod naslovom »Sredozemsko stališče« objavlja glasilo grofa Ciana »Telegrafo« članek Giovanni An-salda, ki trdi, da je glavni razlog za premik angleških pomorskih sil iz Severnega v Sredozemsko morje bil v tem, da bi se čim več linijskih ladij umaknilo pred napadi nemških bombnikov in da bi usle v Egejsko morje. Tega stvarnega razloga za sklep angleške admiralitete pa ni bilo mogoče izvesti, ker bi to pomenilo izrecno priznanje hudega položaja v Angliji zaradi načinov sodobne vojne, zlasti pa zaradi nemške letalske vojne, ki ima sedaj na razpolago vso norveško obalo. Zaradi tega, so se v Londonu trudili, da bi to pobudo, ki je nastala iz potrebe, prikazali kot popolnoma načrtno pobudo.

Nemški radio in tisk

Pariz, 7. maja. AA. Havas: Poročanje nemškega radia o nevarnosti, ki naj bi bila nastala zaradi francoskih in angleških ukrepov na Sredozemskem morju, se je nadaljevalo tudi včeraj v vseh emisijah nemške propagande. Radijski poročalec je objavljal vesti, zbrane iz vseh balkanskih prestolnic, in to take vesti, ki so jih zainteresirane vlade že demantirale. Podobne netočne vesti širi tudi nemški tisk.

„Pred velikimi novimi dogodki“

Zanimiva izvajanja nemškega polslužbenega „Hamburger Fremdenblatta“

Amsterdam, 7. majnika. t. Havas. Nizozemski listi dobivajo od svojih nemških poročevalcev poročila, da jim v berlinskih političnih krogih ponavljajo, »da je Evropa na predvečer velikega požara, ki bo zajel vso evropsko celino«. Nizozemski listi navajajo posebno članek, ki je izšel s podpisom diplomatskega sodelavca »Hamburger Fremdenblatta«, ki ima, kakor znano, zelo tesne zveze z zunanjim ministrstvom v Berlinu. »Hamburger Fremdenblatt« namreč piše,

da obstojajo številni znaki za resničnost trditve, da stojimo pred velikimi dogodki, ki bodo končno veljavno rešili vprašanje, če bo vojna ostala omejena, ali če bo zajela vso Evropo, tudi tiste države, ki so sedaj stale izven vojnege trenja.

Clankar nadaljuje in pravi, da se je Angliji posrečilo zasejati strah in zaskrbljenost po vsej južnovzhodni Evropi. Clankar v zelo ostrih besedah napada tako imenovane »intervencioniste« v Ameriki, to je tisti močni del političnih krogov v Zedinjenih državah severne Amerike, ki izkorišča vsako priložnost za to, da se vmešava v evropska vprašanja, ki se vendar Amerike ne tičejo.

Clankar navaja tudi neki telefonski razgovor med Reynaudom in Chamberlainom, ki naj vnaprej dokaže, kako je jugovzhodna Evropa ogrožena in

Sovjetsko mnenje o zadržanju Italije

Moskva, 7. maja. b. Glasilo sovjetske sindikalne zveze »Trud« se v današnjem uvodniku peča s stališčem Italije ter pravi med drugim:

Italija se še ni odločila za vstop v vojno, da bi prišla do gospodarstva na Sredozemskem morju. Ona še vedno čaka na ugoden trenutek. V sedanjem trenutku imajo italijanske priprave le značaj groženj in izsiljevanja napram zaveznikom. Politika Italije je naperjena v smeri, da zaveznikom onemogoči izvedbo njihovih načrtov na Balkanu. Najmanjša kršitev nevtralnosti na Balkanu bi imela za posledico neposredno italijansko intervencijo.

Se en sestanek Hitler - Mussolini?

Pariz, 7. maja. b. Po poročilih, ki so danes popoldne prispela semkaj iz Rima, se bosta v kratkem ponovno sestala nemški kancler Hitler in šef italijanske vlade Mussolini. Te glasove so razširili francoski diplomatski krogi. Sestanek obeh državnikov bo na nemškem ozemlju, bržkone v Inomestu ali pa v Monakovem. S tem sestankom hočeta oba državnika ponovno manifestirati trdnost osi, čeprav bo Italija še naprej zadržala svoje dosedanje stališče nevojskuječe se države. Politični diplomatski krogi pa pričakujejo, da bo Italija po tem sestanku začela hudo propagando in da bo ponovno odločno napovedala svoje zahteve, preden se bo odločila za spremembo svojega stališča v sedanji vojni.

»potrebuje nemške zaščite«.

Tudi drugi veliki nemški listi pišejo v istem smislu. Nekateri poudarjajo, da bo vsak poskus, ki bi ga Anglija ali Francija podvelj bodisi v Španiji, bodisi na jugovzhodu Evrope, da tamkaj zavladata, zadel na skupni odločni odpor Nemčije in Italije.

Dozdevni telefonski razgovor med Chamberlainom in Reynaudom o zaključku vojaških priprav Weygandove armade do 20. maja

Nemška meja, 7. majnika. t. Havas. Nemško uradno poročilo o nekem telefonskem pogovoru med Chamberlainom in predsednikom francoske vlade Reynaudom je imelo naslednjo vsebino:

Dne 30. aprila ob 10.10 zvečer se je predsednik francoske vlade Reynaud telefonično pogovarjal s predsednikom angleške vlade Chamberlainom. Reynaud je najprej omenil finsko vprašanje, nato pa je dejal, da mu je general Weygand (poveljnik francosko-angleške armade v Prednji Aziji) obljubil, da bodo vse njegove priprave za nastop, ki mu je bil zapovedan, končane do dne 15. majnika. Toda Chamberlain naj tega datuma ne jemlje dobesedno, ker bi se moglo zgoditi, da se bodo priprave še zavlekle. Chamberlain je na to odgovoril nekoliko razočaran: Kaj neki pa čaka tam doli toliko časa, ko pa vendar ni potrebno. Reynaud je nato v svojem odgovoru pojasnil težave, ki jih je treba premostiti, predvsem v kolikor se tiče Turčije. Turčija postavlja od dne do dne vedno večje zahteve. Chamberlain je odgovoril, da se bo še enkrat potrudil pri Turkih, toda ne more jamčiti, če se mu bo posrečilo, da bo premagal to turško ošabnost. Reynaud je v odgovoru obljubil, da bo tudi on storil vse v svojih močeh, da odstrani vse ovire moralnega značaja. Zaključno je Chamberlain v poveljujočem tonu zahteval od Reynauda, naj poskrbi, da bodo priprave končane vsaj do dne 20. majnika. Razgovor je bil končan ob 10.25, torej je trajal petnajst minut. Chamberlain je še enkrat opozoril Reynauda, naj vendar pazi, da se ne bo več pripetilo, da bi kdo nepoklicani prisluškoval tem razgovorom.

V Londonu odločno zanikajo

London, 7. majnika. t. Havas. Na merodajnih političnih mestih v Londonu odločno zanikajo »pripovedko o telefonskem razgovoru med Reynaudom in Chamberlainom« in podčrtavajo, da za takšen razgovor ni bilo nobenega povoda, kajti oba državnika sta dva dni prej osebno

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemunska vremenska napoved. Ohladilo se bo. Pretežno oblačno, od časa do časa dež. Razvedrilo se bo na Primorju in v severnih krajih.

Zagrebska vremenska napoved: Večinoma oblačno, morda padavine

Papež Pij XII. Rooseveltu

Napori, da se prepreči vstop Italije v vojno — Bojevit govor šefa ameriškega generalnega štaba

Rim, 7. maja. b. Sv. oče papež Pij XII. je dostavil predsedniku Rooseveltu predlog, da bi se sedanji trenutek lahko izkoristil za nadaljevanje naporov, ki naj bi dosegli popoln mir v Evropi, še preden bo Italija potegnjena v vojni vrtnec.

Sv. oče je poslal tudi navodila papeškemu

jega gospodarstva predstaviti, ravnaoč se po dejstvu, da je za nekaj let postala del nemškega življenjskega prostora. V tem oziru potekajo razgovori med Nemčijo in Dansko v Berlinu. Premog bo dobivala Danska zdaj v celnem obsegu iz Nemčije. Kar se tiče žitaric in krme, se pa bo pač moralo odšel dansko kmetijsvo lotiti poseva teh produktov, ki so nujno potrebni za življenje. Najtežji problem bo problem preskrbe danske industrije s surovinami, ker se bo sicer povečala brezposelnost. Z gospodarskimi metodami pa se bodo morale hkrati spremeniti tudi socialne smernice in kako je vse to nujno zvezano s splošnimi političnimi vprašanji, ni treba še razlagati.

nunciju v Berlinu msgr. Orsenigu. da sporoči stališče nemške vlade v zvezi z naporji Vatikana in predsednika Roosevelta, da se prepreči vstop Italije v vojno. Papež je mnenja, da je treba storiti skrajne napore za doseg tega cilja.

Newyork, 7. maja. AA. Havas. Načelnik ameriškega generalnega štaba general Strong je v govoru, ki ga je imel pred ameriškiimi vojnimi inženirji, izjavil sledeče:

V mnogih primerih naše krajevne vojne sile ne bodo zadostovale, da bi preprečile napadalcu polastiti se ameriških oporišč. Tega se moramo vedno zavedati, da bi čimbolj onemogočili vsako kršitev nedotakljivosti ameriških držav. Med ozemlji, ki bi jih sovražnik mogel zasedati, so Nova Fundlandija, Portorico, Trinidad, Natal, Kuba in Mexico. Če bi se sovražniku posrečilo utrditi se na enem izmed omenjenih ozemelj, potem bi to ne pomenilo nevarnost za ozemlje, ki je zasedeno, temveč za vse ameriške države. Zato moramo vedno razpolagati z velikimi vojnimi silami, in to suho vojsko, mornarico in letalstvo, da onemogočimo v vsakem primeru napad ter tudi mi izvedemo »bliskovito vojno«.

Politični zapiski

A. Pribičević in pogajanja s Sovjetijo

Bivši predsednik SDS ter brat rajnega Svezotarja Pribičevića Adam Pribičević je v svojem glasilu »Dom« napisal z ozirom na pogajanja s Sovjetijo daljši članek, kjer med drugim takole pravi: »Ob odnevu, ki so ga v našem narodu povzročila pogajanja s Sovjetsko Unijo, naj opozorimo se na neko stvar. Zadnji čas je namreč, da se oprostimo škodljivega občutka, češ da smo manj vredni. Dolga desetletja smo kot slabi in šibki polagali svoje upe v druge: najprej v Avstrijo, potem pa v Rusijo. Niti danes pa se še ne moremo oprostiti tega občutka, češ da smo majhni, kar pa slabi našo moralno silo. Mi pa nismo več tako majhni, kakor smo bili, če nečemo res biti majhni. Potrebno je le eno: svoje notranje razmere uredimo, da okrepiamo svojo gospodarsko, politično in vojaško silo. Tedaj pa bomo lahko, pa brez varuhov slovanske ali neslovanske krvi, v gospodarski in političnem sodelovanju s prijateljskimi državami jugovzhoda organizirali široko gospodarsko in politično skupnost interesov, ki bo uresničila staro načelo velikih in vidovitih srbskih političnih glav: Balkan balkanskim narodom! Balkan ima za to vse pogoje bodisi po svojem položaju, bodisi po veličini in številu balkancev. Teh pogojev danes ni samo v moralnih in umskih lastnostih vodstva. Zato pa tako plašno grabi po krilu, ki bi se ga rad oprijel.«

Hrvati zoper marksiste

Glasilu Hrvat delavske zveze (HRS) »Hrvatski radnik« prinaša uvodnik, kjer se peča s sodelovanjem z marksisti. Takole pravi med drugim: »Vsakršni kompromis z marksisti, bodisi v mislih bodisi v dejanju, nam dela škodo ter ustvarja zmedo pri doseganju končnega namena. Vsakršno sodelovanje z marksisti je za nas dokaz naše slabosti, neodločnosti. To je znamenje, da je med marksisti in nami odnos, ki v 99% primerov škoduje Hrvatskemu radniškemu savezu. Bolje je, da naša organizacija ostane zunaj kakšnega strokovnega gibanja, kakor pa, da bi se lotila skupnega dela z marksisti. Če sodelujemo z marksisti, s tem trdimo, da med našimi organizacijami ni nobene stvarne razlike. Ker pa je dokazano, da marksisti delajo zoper interese hrvatskega delavstva, bi sodelovanje z njimi posredno podpiralo ter krepilo naše narodne sovražnike ter s tem škodovalo interesom našega delavstva samega. Večkrat ta resnica v strokovnih gibanjih ni vsakomur vidna. Marksisti znajo spretno maskirati, da naivni tovariši mislijo, da v takih gibanjih zanje in njihove ideje ni nobene nevarnosti. Kadar pa zložite vse razne marksistične akcije na Hrvatskem, bodisi da so jih vodili samostojno, bodisi v zvezi s HRSom, tedaj vidite, kako vse to njihovo delovanje strašno razkrajja in škoduje hrvatskemu narodu in hrvatskemu delavstvu.«

Vojna in nevtralnno gospodarstvo

»Hrvatski Dnevnik« na uvodnem mestu obravnava vprašanje gospodarskih težav v nevtralnih državah. Na koncu pravi: »Hudi vojni spopadi niso ostali brez vpliva na narodno gospodarstvo nobene države. Ta vpliv niti nevtralnim državam ni prizanesel. Vojna močno vpliva na izmenjavo gospodarskih dobrin. Mi pa smo v precej neugodnem položaju zaradi tega, ker je lansko leto bilo slabo, ter tudi letošnje ne obeta biti dobro. Zaradi tega smo bili celo prisiljeni uvažati nekaj živeža, ki smo ga sicer izvažali. To smo morali storiti tudi zaradi tega, da bi preprečili škodljive posledice spekulacije. Tudi pri nas že resno delamo na to, da se bosta uvedla dva brezmesna dneva na teden. Prisiljeni smo k temu, ker bi sicer ne imeli dovolj blaga za izvažanje, brez izvoza pa ni uvoza, ki nam je tudi potreben. Zato so odločilni činitelji postavljeni pred težavno in odgovornostno polno nalogo: zagotoviti morajo čim bolj normalno gospodarsko življenje, istočasno pa paziti, da se naša izvozna sposobnost preveč ne zmanjša in da država ne bi ostala brez najpotrebnejšega.«

Spomenica demokratske levice

V nedeljo dopoldne je predsednika demokratske stranke v Belgradu Milana Grola obiskalo odposlanstvo tako imenovane demokratske levice, ki mu je izročilo spomenico, v kateri demokratska levica naglašja, da je za reševanje vseh perečih vprašanj najprej treba zbrati vse zdrave naprede in demokratske sile. Zato demokratska levica zahteva, naj se demokratska stranka postavi na čelo te akcije ter naj v celoti prizna sporazum s Hrvati ter aktivno sodeluje pri njegovem izvajanju. Zato naj končno že stopi ven iz starih strankarskih kalkulacij ter odločno započne akcijo za popolno demokratizacijo in federativno ureditev Jugoslavije. — Milan Grol je odposlanec povedal, da bo to njihovo spomenico predložil glavnemu odboru demokratske stranke, ki bo potem o njej sklepal.

SDS kritizira HSS

Že zadnjič smo poročali, kako je vodja SDS dr. Hinko Krizan v svojem listu napadel obinski volivni red na Hrvatskem. To je ponovil, kakor beremo v listih, tudi 5. t. m. na zborovanju SDS v Splitu, kjer je naglasil tudi tole: »Nas zdaj veseli, da se to popravlja, da naši prijatelji gg. Miša Trifunović, Milan Grol, zlasti pa g. dr. Boža Marković danes bolj pomirljivo govorijo. Kar se tiče sodelovanja s HSS na terenu, so res težave, ker SDK ni nikakoli politična trgovina za oblast. Nas so napadali, toda namen teh napadov je bil naperjen vedno le na dr. Mačka in HSS, ki naravnost nista mogla napadati. Tudi od strani naših zaveznikov (Hrvatov-HSS) prihajajo včasih izjave, ki niso niti v interesu HSS. Nihče nima pravice očitati Hrvatom, kakšni so.« Te ostre besede kritike na naslov nekaterih voditeljev HSS so očitno namenjene glavnemu tajniku HSS dr. Krnjeviću, ki je v sobotni številki belgrajske »Pravde« napisal tisti ostri članek zoper demokracijo med Srbi. Ta članek, ki smo ga včeraj prinesli, je prinesel v celoti tudi »Hrvatski Dnevnik« na uvodnem mestu, kar pomeni, da je članek povedal, kaj HSS sodi o demokraciji med Srbijanci, na katero se zdaj srbijanska opozicija tako sklicuje. Zato je zanimivo, kako o tem članku sodi drugi zaveznik HSS, ki se imenuje SDS. Taki fronti med prijatelji niso navadni.

Belgrad, 7. maja. m. Na novem pokopališču je bil danes pokopan časnikar Momčilo Stevanović.

Hrvatski kmetje so obiskali Belgrad

Hrvatska Seljačka sloga na svoji kulturni turneji

Belgrad, 7. maja. m. S popoldanskim vlakom je dopotovala v Belgrad skupina hrvatskih kmetov in kmetic, članov in članic kulturnega društva »Seljačke sloge« iz Čučerja pri Zagrebu. Hrvatski kmetje in kmetice so se v živo pisanih narodnih nošah s tamburicami podali v maršalatu dvora, kjer so se vpisali v dvorsko knjigo. V maršalatu dvora je članice »Seljačke sloge« sprejel in pozdravil maršal dvora g. Boško Čolak Antić, nakar so spet v sprejeto odšli v predsedstvo vlade, kjer sta jih sprejela predsednik vlade g. Dragiša Cvetković in podpredsednik vlade gosp. dr. Maček. Pred obema so člani »Seljačke sloge« med spremljevanjem tamburice zapeli več hrvatskih narodnih pesmi. Člani »Seljačke sloge« so za tem obiskali še druge ministre ter belgrajskega župana Vojina Djuričiča.

Državne tiskarne naj se odpravijo, ker so odveč

Belgrad, 7. maja. m. V zvezi z raznimi poročili, ki so bila objavljena v zadnjem času v delu tukajšnjega časopisa o velikem kulturnem poslanstvu, ki ga izvršuje državna tiskarna v Belgradu, objavlja Zveza organizacij tiskarskih podjetij v večernem časopisu daljšo izjavo, v kateri poudarja vso škodo, ki so jo državne tiskarne povzročile tiskarskim obratom.

V tej izjavi Zveza poudarja, da je poslopje državne tiskarne in vse potrebne naprave stalo 80 milijonov din, investicije za tiskarno pa novih 100 milijonov din. Ta tiskarna vsako leto iz dohodkov monopola krije svoje deficite in izkazuje navidezne dobičke. Po tej ugotovitvi se samo po sebi vsiljuje vprašanje, ali nacionalno kulturo tako poslovanje državne tiskarne bolj pospešuje, ali bolj ogroža. V svoji izjavi Zveza ugotavlja, da je na zadnji anketi, ki je bila v trgovinskem ministru in na kateri so razpravljali tudi o tem vprašanju, znani nacionalni delavci izjavili, da je bila državna tiskarna ustanovljena točno pred 109

let. Tudi danes se ni bilo pisano, danes pa si je narod sam postavil kulturne in prosvetne ustanove ter si je ustanovil tudi lastne tiskarne, ki danes uspešno izvajajo nacionalne in prosvetne kulturne naloge.

S tem je državna tiskarna svoje kulturno poslanstvo že zdavnaj dovršila ter je danes postala naravnost ovira za razvoj naše tiskarske delavnosti. Rezultati kulturnega poslanstva državnih tiskarn so danes v hudem nesorazmerju z izdatki, ki jih država zanje vse leto plačuje. Zato naj državne tiskarne svoj delokrog omejijo samo na tiskanje »Službenih novic« in »Prosvetnega glasnika« in na tiste rezervatne posle, ki jih iz bodisi kakršnih koli razlogov ne morejo dobiti v izdelavo zasebna podjetja. Vse druge grafične delavnice v državnih in samoupravnih uradih, kakor tudi kazenskih zavodih naj se takoj ukinejo, ker so odveč in škodljive državnim financam.

let. Tudi danes se ni bilo pisano, danes pa si je narod sam postavil kulturne in prosvetne ustanove ter si je ustanovil tudi lastne tiskarne, ki danes uspešno izvajajo nacionalne in prosvetne kulturne naloge.

S tem je državna tiskarna svoje kulturno poslanstvo že zdavnaj dovršila ter je danes postala naravnost ovira za razvoj naše tiskarske delavnosti. Rezultati kulturnega poslanstva državnih tiskarn so danes v hudem nesorazmerju z izdatki, ki jih država zanje vse leto plačuje. Zato naj državne tiskarne svoj delokrog omejijo samo na tiskanje »Službenih novic« in »Prosvetnega glasnika« in na tiste rezervatne posle, ki jih iz bodisi kakršnih koli razlogov ne morejo dobiti v izdelavo zasebna podjetja. Vse druge grafične delavnice v državnih in samoupravnih uradih, kakor tudi kazenskih zavodih naj se takoj ukinejo, ker so odveč in škodljive državnim financam.

trojni in računsko-revizijski odsek ter odsek za kontrolo državnih gospodarskih podjetij. Ta uredba je postala danes veljavna.

Visoka odlikovanja na Hrvatskem

Belgrad, 7. maja. m. S kr. ukazom so odlikovani z redom Jugoslovanske krone I. stop. inž. A. Košutić, senator in bivši poslanec; senator dr. Juraj Krnjević in Večeslav Vilder, senator in bivši poslanec, in senator Sava Kosanović so pa odlikovani z redom sv. Save I. stopnje. S kr. ukazom so odlikovani z visokimi odlikovanji tudi vsi predstojniki oddelkov banske oblasti ter višji uradniki te banske oblasti v Zagrebu, kakor tudi izpostave banske oblasti v Splitu.

Belgrajske novice

Belgrad, 7. maja. m. V današnjih »Službenih novinah« je objavljena uredba za izdelovanje ricinovega olja ter pravilnik za izvrševanje uredbe o odmeri pridobitne oziroma družbenega davka davčnih obveznikov, ki delujejo na področju banovine Hrvatske in drugih področjih države.

Zagrebske novice

Zagreb, 7. maja. b. Zagrebški nadškof dr. Alojzij Stepinac je odpotoval včeraj opoldne v Rim. Tam bo ostal v cerkvenih zadevah 3 do 4 dni in se bo vrnil v Zagreb bržkone v soboto.

Zagreb, 7. maja. b. Zagrebški nadškof dr. Alojzij Stepinac je sprejel iz Londona iz škofovske pisarne pismo, v katerem napovedujejo prihod kanonika prof. Douglasa v Zagreb. Kanonik prof. Douglas je zdaj v družbi angleških škofov, ki so obiskali v Sremskih Karlovcih patriarha srbske pravoslavne cerkve Gavrilu.

Tudi politična pogajanja?

Moskva, 7. maja. t. United Press je izvedela iz krogov jugoslovanskega zastopstva, ki se pogaja za trgovinsko pogodbo, da je razpoloženje pri belgrajski vladi za ureditev političnih in diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo vedno večje. Sovjetski politični krogi izražajo prepričanje, da bodo jugoslovanski zastopniki morda že v kratkem dobili navodila, naj prenesajo pogajanja tudi na politično polje. Ureditev političnih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko unijo, tako pravijo v Moskvi, bi v mnogočem razvilo položaj na jugovzhodu Evrope, ker bi se med dosedanjimi tekmovalci za politični in gospodarski vpliv vrnili še sovjetska veličina.

Politične konference

Belgrad, 7. maja. m. Predsednik vlade g. Cvetković, ki se je v nedeljo in ponedeljek mudil v Nišu odnosno v Niški Banji, ter je imel tam več sestankov s predsednikom senata dr. Korošcem, se je vrnil v Belgrad. V teku dopoldneva je imel v predsedstvu vlade daljši pogovor s podpredsednikom vlade dr. Mačkom.

V podpredsedstvu vlade je bila večja konferenca, na kateri so v glavnem sodelovali podpredsednik vlade dr. Maček, finančni minister dr. Šutej in minister brez portfelja dr. Konstantinović. Dr. Maček je v svojem kabinetu sprejel tudi člane tako imenovane demokratske levice dr. Ribarja, dr. Smoljanića in Pločevića, ki so, kakor znano, pred kratkim izdali posebno spomenico, v kateri vodstvu demokratske stranke sporočajo pogoje, pod katerimi bi bili pripravljeni se spet vrniti v demokratsko stranko. O tej spomenici bo nočjo razpravljali tudi izvršni odbor demokratske stranke.

»Časnikarske laži o naši domovini«

Pod tem naslovom prinaša urednik belgrajskega Narodnega blagostanja znani dr. Bajkić svoje vtiske s potovanja po zahodnih evropskih državah. Ta članček je del vsega potopisa, ki je razdeljen na razna poglavja. V tem delu dr. Bajkić naglašja, kako so v Parizu in Londonu bili vsi radovedni, kaj bo Jugoslavija storila. Na svojem potovanju je našel psihozo, ki je celo najbolj hladne ljudi zbegala. Dr. Bajkić pripoveduje, da je vsem takim razlagal, da ni nobene nevarnosti za mir v Jugoslaviji, pa mu nihče ni verjel. Med drugim pisec naglašja:

»Mi smo nemajmo zastopali stališče, da ima Jugoslavija najugodnejši mednarodni položaj na jugovzhodu Evrope... Naši interesi se najmanj križajo z interesi drugih držav. Glavno pa je, da imata vse vojskujoči se stranke življenjski interes, da se v tem delu Evrope ohrani nevtralnost. Morda bi ena ali druga stran želela, da bi se ji pridružili, zavrnili v vojni je vedno dobrodošel. To je naloga propagande. Toda to ni dovolj, da bi šli v vojno. Globoko emo prepričani, da sta obe strani zelo zadovoljni s stanjem v Sredozemskem morju, ko že ne more biti drugače. Samo ob ogromnih spremembah v pogojih, ki se danes pod njimi vodi vojna, bi se utegnili spremeniti naš mednarodni položaj. Zdaj pa to ne kaže. Docela drugačen je položaj Belgije in Holandije, ki sta med obema vojskujočima skupinama... Na Norveškem se ne more odločiti velika vojna... Mnogo pametnih ljudi v tujemstvu nam je dalo prav. Mnogi zavezniki listi so pisali o navalu tujcev v Jugoslaviji. Listi druge stranke pa so pisali o navalu zaveznikov ljudi. Gotovo je, da je v vseh nevtralnih državah mnogo ljudi iz vojskujočih se držav... Svica se ni razburjala, temveč je izražala ta turizem... Tujcev ni treba izganjati, marveč nadzirati. Oni ne vohunijo nas, temveč drug drugega. To je važna panoga špijonaže. Državi gostoljubnosti to samo koristi.«

V maršnem bi dr. Bajkić utegnil imeti prav, glede špijonaže in vohunov od strani tujcev pa je, sodebna vsega prebivalstva in — hvala Bogu — tudi naših oblasti drugačna. Tisti denarji, ki jih taki ljudje puščajo v naših krajih, utegnejo postati predragi za življenje in kri jugoslovanskih državljanov.

»Pred velikimi novimi dogodki«

(Nadaljevanje s 1. strani)

govorila o vseh vprašanjih ob priliki sestanka vrhovnega vojnega sveta in sta si povedala vse, kar je bilo važnega povedati.

Strogi predpisi v Romuniji

Bukarešta, 7. maja. AA. DNB: Propagandni minister Giurescu je poklical snoči predstavnike tujega tiska v Romuniji v propagandno ministrstvo ter jih prosil, naj bodo pri poročanju resnicoljubni. Minister je posebno naglasil netočne novice o velikih aretacijah v Romuniji ter dodal, da bo v bodoče vsak novinar odgovoren za neresnična poročila njegove agencije o dogodkih v Romuniji. Giurescu je nato izjavil, da ima propagandno ministrstvo stalno službo ponoči in podnevi ter je vedno vsem dopisnikom na razpolago, tako da vedno lahko dobe točna obvestila o dogodkih in razmerah v Romuniji. Vsi dopisi, ki izredno čez mejo, so odsej podvrženi cenzuri.

V Turčiji

Ankara, 7. maja. AA. Havas. Turška narodna skupščina je še pri prvem branju izglasovala nov zakon o upostavitvi obseidnega stanja. Dalje je izglasovala k temu zakonu le nekaj sprememb, ki jih je predložil skupščinski odbor.

Nadškof dr. Stepinac potuje v Vatikan

Rim, 7. maja. t. United Press poroča, da je ev. oče povabil zagrebškega nadškofa dr. Alojzija Stepinca, ki je tudi etalni predsednik jugoslovanskih škofovskih konferenc, naj hitro pride na razgovor v Vatikan. V rimskih političnih krogih mediji, da je ta dogodek tudi v zvezi z obstoječim položajem na jugovzhodu Evrope in papeževimi prizadevanji, da se ohrani mir na vsem sredozemskem področju.

Rudnine na Norveškem

Berlin, 7. maja. AA. DNB. Kolikor bolj se razvija nemška akcija na Norveškem, toliko bolj razpravljajo o gospodarskih zakladih te države. Norveška razpolaga v prvi vrsti s celotno vrsto rudninskih bogastev, ki jih bo nemško gospodarstvo odsej lahko še v večji meri izkoriščalo. Med drugim je na Norveškem več vrst železne rude, bakra, nikla, cinka, svinca, molivdena in grafitu. Po mnenju strokovnjakov se cenijo ležišča železne rude na skupno 376 milijonov ton, medtem ko cenijo bogastvo ostalih ležišč, ki še niso zadosti raziskana, na poldrugo milijardo ton. Skupno bogastvo na železu znaša v do sedaj preiskanih ležišč kakih 136 milijonov ton. Zadržna leta je norveška proizvodnja železne rude naglo naraščala. Medtem ko je leta 1933 znašala proizvodnja 474.000 ton, je leta 1938 znašala že 1.4 milijona ton. Od te skupne proizvodnje je Norveška porabila doma povprečno samo 50.000 ton. Vse ostalo pa je izvažala. Prej je velik del rudarskih in topilniških izdelkov odhajal v Anglijo, zlasti pa železna in njej sorodna ruda. Za vojno industrijo je posebno važna norveška molivdenova ruda. Znano je, da je molivden nujno potreben za oplemenitenje jekla. Norveška je za Združenimi ameriški državami najvažnejši proizvajalec molivdena na svetu.

Jugoslovani pri Stalinu

Moskva, 7. maja. Agencija Tass poroča, da je bilo jugoslovansko odposlanstvo, ki se v Moskvi pogaja s sovjetsko vlado za trgovinsko pogodbo, sprejeto že pri komisarju za zunanjo trgovino Mikojanu, komisarju za zunanje zadeve in predsedniku sveta ljudskih komisarjev Molotovu ter dne 2. majnika tudi pri Stalinu. Dne 1. maja je jugoslovansko odposlanstvo s častne tribune gledalo vojaško paradu po Rdečem trgu na Kremlju.

Moskovsko časopisje ne poroča mnogo o pogajanjih samih. Le to poudarja, da ugodno potekajo. Do sedaj v nobenem moskovskem listu ni bilo jasno namignjeno, da je dana možnost, da bi se trgovinska pogajanja mogla zaključiti tudi s sklepom o obnovi rednih diplomatskih odnosov. Moskovski politični krogi pa ne skrivajo, da želijo to obnovi, kar bi imelo za posledico, da bi bile razne politične in vojaške organizacije ruskih beguncev v Jugoslaviji razpuščene in da bi še vedno obstoječe carsko diplomatsko zastopstvo v Belgradu (poslanik Strandman) moralo prenehati. — V Moskvi tudi mnogo govorijo o potrebi nepo-

sredne letalske zveze med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo. Letalska proga naj bi šla od Zagreba čez Belgrad, Sofijo, Odeso v Moskvo.

Na čast članom jugoslovanskega zastopstva so v Moskvi priredili celo vrsto slovesnosti, pri katerih so bile od obeh strani izrečene ljubeznive besede.

Zakaj so se zavezniki umaknili iz južne in srednje Norveške

Chamberlainova razlaga v angleškem spodnjem domu

London, 7. maja. t. Havas. V spodnjem domu je vladalo veliko vrvenje. Poslanci so bili polnoštevilno prisotni. Galerija lordov je bila polna zastopnikov gosposke zbornice. Tudi galerija za ljudstvo je bila zasedena do zadnjega sedišča. Diplomatična loža je bila polna. Že dolgo niso s tolikim zanimanjem pričakovali Chamberlainovega govora kakor tudi govorov drugih ministrov za razne vrste orožja, ter debate, ki bo nato sledila o vzrokih angleško-francoskega umika iz Norveške. Chamberlainu so malo ploskali, ko je vstal na svojem prostoru. Ploskanje je proti kraju postalo nekoliko bolj glasno in bolj gosto. V svojem govoru je med drugim dejal:

Pretekli četrtek sem mogel dati samo površen popis dogodkov na Norveškem in sem obljubil podrobnejše poročilo. Takrat sem vam sporočil, da se naše čete umikajo iz Andalsnesa, toda umik še ni bil končan pri Namsosu. Za to nisem mogel biti v svojem poročilu tako obširen, kakor bi bili želeli, to pa zato, da ne bi sovražniku dali kakšnih podatkov o naših namenih pri Namsosu, ko je bil umik iz Namsosa mnogo bolj nevaren, kakor pa umik iz Andalsnesa.

»Pri umiku smo izgubili dva rušilca«

Na to je Chamberlain nadaljeval:

Ko smo v eni sami noči izpraznili Namsos, se nemški lovci naslednje jutro odkrili naš transport. Priletelo je nato kakšnih 50 bombnikov, ki so naš transport napadli. Izgubili smo pri tem samo en angleški in en francoski rušilec. Ako vzamemo v poštev, da se je ta transport nahajal izven območja naših lastnih letalcev, se smemo šteti srečne, da nismo imeli hujših izgub. Danes so naše čete tako iz Andalsnesa kakor iz Namsosa spet nazaj in borba na južnem Norveškem je zaključena. Naj norveško zadevo kritiziramo s te ali z one strani, naj v zvezi z njo kritiziramo to osebo ali ono, vsi smo istega mišljenja, namreč, da so se naše čete tamkaj hrabro borile in da so svoje naloge izpolnile z običajno vredno junaštvom.

»Imeli smo samo eno divizijo«

Ne bom dajal popisa vojaških dogodkov na južnem Norveškem. Rajši bom opisal sedanjí položaj in odgovoril na nekatere očitke, ki so se oglašali na naslov vlade. Ko se je razširila novica o našem umiku, je povzročila veliko iznenadenje. Ni naša krivda, ako so poročila, ki so prihajala iz Švedske in ki jih je razpošiljal morda celo sovražnik sam, ustvarila v javnem mnenju napačno sliko o položaju ter vzbudila upanja, ki jih prav gotovo ne bi bil mogel podpisati noben minister. (Tukaj je nastal v zbornici hrup. Chamberlain se je dvignil in dvignil tudi svoj glas ter odgovarjal na medklice, ki so začeli deževati.)

Naslednja umika z južne Norveške ne moremo primerjati z umikom iz Galipolija. Kajti na Norveškem smo imeli sorazmerno le slabe čete. Stvarno nismo imeli tamkaj več, kakor eno samo divizijo. Nadalje naše izgube tudi nikakor niso velike, ne glede človeških žrtv in tudi ne glede vojnega materiala, ki smo ga pustili za seboj, ko smo se umaknili. Nemčija je v norveških borbah trpela mnogo hujše izgube tako glede bojnih ladij, rušilcev, podmornic, prevoznih ladij in letal. Ni prav, da te zadnje dogodke merimo in cenimo izključno po merilu izgub, ki so jih eni in drugi utrpeli. (Tukaj je spet nastalo srdito razpoloženje in spet so se po dvorani križali sem ter tja razni več ali manj neprijetni medklici.)

»Izgubili smo sicer na ugledu«

»Res je — je dejal Chamberlain — »trpeli smo na ugledu in neresnična legenda o takojmenovani nepremagljivosti Nemčije na suhem je dobila spet neke vrste potrdilo. Mnogi od naših prijateljev po Evropi so za-

Zatemnitev

V ugledni reviji italijanske družbe Jezusove »La Civiltà Cattolica« je napisal p. Messineo članek pod naslovom »Zatemnitev evropske civilizacije, v katerem pravi med drugim:

»Sovraštvo med narodi se je poglobilo. V nebrzdanim tempu narašča reka laži, očitkov in obtožb. Govori odgovornih državnikov so čedalje bolj nezdržani; bolj in bolj se odklanja vsaka sprava z nasprotnikom in se poudarja z neizprosno doslednostjo, da je treba vojno izvajati do konca. Seme sovraštva drugega proti drugemu se seje v kupih, da raste v nedogledne izmere. Življenje narodov, ki so izven konflikta in živijo, da bi jim bilo prihranjeno prelivanje lastne krvi, pa zastrupljajo z lažnimi vestmi, ki hromijo normalno in plodovito delavnost. Evropa in ves svet morata plačevati žalostni davek za tiste nauke, ki so pravi izpodmaknili trdno podlago božje postave, za tiste ideologije, ki so nasprotja med narodi povzdignile v nekaj normalnega, kar mora biti, za tisto politiko, ki ni zgrajena na pravičnosti, ampak na brezobzirnem narodnem egoizmu. Če pa se kdo v tej strašni vihri brani, ga ne smemo karati in mu očitati, češ, da o njegove žrtve bile zastoj, ampak se moramo zavedati, da je smrt v obrambi človeške pravice najvzvišenejša zasluga v službi za blagor vsega človeštva.« Potem se peča p. Messineo z raznimi temnimi pojavi, ki sedanjo vojno spremljajo in konča z besedami: »Naj bi svet sprito teh bridkih sadov nekrščanskega mišljenja izprevidel, kako se je treba vrniti k izviru prave omike, h Kristusovemu nauku in morali, zato da bi se še pravočasno preprečilo, da ne bi zatemnitev naše civilizacije postala totalna.«

radi tega postali tudi malodušni sprito slavošpevov, ki jih razglašajo o sebi naši sovražniki. Trenutno pač nimamo drugega izhoda, kakor da sprejmemo položaj, v katerem se nahajamo. Toda ni pa nam potrebno, da s svojim lastnim malodušjem pomagamo sovražniku da nam ta položaj še poslabša. V tem hudem času je Francija z običajno vredno trdnostjo ohranila mirne živce. Turčija, ki je naša zaveznica, je ostala mirna. Tudi na jugovzhodu Evrope in v vzhodnem delu Sredozemlja se je ozračje sedaj že mnogo pomirilo, odkar smo svoje vojno brodogradnjo razporedili po Sredozemskem morju. Obžalujem pa politične napade v švedskem tisku. Razumem, da so Švedi v marsičem lahko razočarani, toda razočaranje Švedom ne bo pomagalo, ako bodo napadeni, niti zaveznikom, da bi jim mogli na pomoč. Boljše bi bilo, da Švedska že sedaj stori vse potrebne ukrepe, da se ubrani pritiska, kakor pa da delamo drug drugemu očitke.

»V Trondhjem smo šli na prošnjo Norvežanov«

Chamberlain je na to prešel zopet k vojnim dogodkom in dejal, da nikdo ni kritiziral odločitve angleške vlade, da skuša zavzeti Narvik. V kolikor tiče poskušene zavzetja Trondhjemja, pa je treba naglasiti, da si je bila angleška vlada v svesti, da bo Nemce nemogoče pregnati iz Trondhjemja, mesto in pristanišče pa še težje držati, ako se Angliji in Franciji ne posreči, da popolnoma prepreči dovoz nemških okrepitev iz Osla navzgor po osterdalski dolini. Angleška vlada je vedela, da ne bo imela nobenih letališč na razpologo, toda norveška vlada je pošiljala vedno bolj prosoječe pizve, da je treba na vsak način in z vsemi sredstvi napasti Nemce pri Trondhjemu in mesto zavzeti, češ, da je to mesto vladni potrebno kot nova prestolnica in kot edino večje pristanišče tistega dela Norveške, ki od Nemcev ni zaseden. Brez Trondhjemja da se Norvežani ne bodo mogli še dalje upirati. Angleška vlada se je na podlagi teh prošenj končno odločila, da riskira napad na Trondhjem, čeprav z nezadostnimi sredstvi.

»Zakaj smo odšli«

Chamberlain je nato opisoval tehnične težave bojev za Trondhjem. Obrazložil je, zakaj je bila armada, ki je bila že pripravljena na odhod na Finsko, spet razpršena, in kakšne težave so nastale, da so jo spet zbrali, da so mogli vsaj nekaj čet poslati na Norveško. Chamberlain je odgovarjal tudi na razne kritike, ki so padale na vlado. (V dvorani je nastal velik šunder in predsednik je moral dolgo čakati, predno je spet prišel do besede.) »Imeli smo vzrokov dovolj, da smo upali, da bodo sorazmerno majhne čete zadostovale, da svoj cilj pri Trondhjemu dosežemo.« Je Chamberlain nadaljeval, »toda zgodilo se je drugače.« (Medklici.) Po mojem mnenju je bilo prav, da smo napravili poskus, da zavzamemo Trondhjem, in tudi prav, da namero opustimo, ko smo videli, da bodo napore brezuspešni. Svojega cilja nismo dosegli zaradi tega ne, ker nismo mogli dobiti v svoje roke kakšnega urejenega letališča, a tudi zato, ker so Nemci prehitro prodirali (medklici) in prehitro dobivali okrepitve. (Burni medklici in vprašanja: Kje je bilo brodogradnje?). Postalo je jasno, da bi borba za Trondhjem postala prevelika in bi od zaveznikov zahtevala prevelike razpršitve njihovih oboroženih sil in vojnega materiala. Danes je še prezgodaj trditi, na katero stran se bo končno tehtnica nagnila. Norveška še ni vsa v nemških rokah. Norveški kralj in njegova vlada sta še na svoji zemlji in zbirata okrog sebe svoj narod, da se bo boril proti napadalcu. Mi jim bomo pomagali. Toda mi moramo biti tudi pripravljeni, da odbijemo nemški napad tudi na katerikoli drugi fronti.

»Kdo je zamudil avtobus«

Chamberlain je na to omenil, da so ga mnogo smešili zaradi tega, ker je nedavno v nekem svojem govoru dejal, da je »Hitler zamudil avtobus«, češ, ni ga zamudil Hitler, ampak Chamberlain. On takrat ni mislil na Hitlerja in na Norveško, ampak na Hitlerja in na zahodno fronto, kjer je Nemčija brez dvoma zamudila ugodni trenutek za napad. Toda kljub vsemu je ohranil najgloblje prepričanje, da bo končna zmaga na strani zaveznikov. Angleškemu ljudstvu pa se morda niti sanja ne, kakšne nevarnosti mu grozijo in kako blizu so te nevarnosti. (Ministri in vladna stranka ploskajo, po drugih klopek pa se slišijo nevoljni medklici in protesti.)

Posebna pooblastila za Churchilla

Svoj govor je Chamberlain zaključil z besedami, da je dovolil to debato. »Prav so mu je vojaški krogi odsvetovali. Anglija je demokratska država. Poskuse delajo, je dejal, da bi moja vlada razklali v nasprotna si tabora. Morda bo prišlo do sprememb v vladi, ki pa bo imela pred oči najnujnost, da stori vse v svojih močeh, da dobi vojno. V tej zvezi so bila tudi polnomočja, ki jih uživa Churchill kot predsednik vojnega odbora ministrov, se povečane. Churchill dobi še posebne zelo obširne naloge glede nadzorstva nad vsemi ministri, ki se petajo za narodno obrambo, kakor

tudi nadzorstvo nad vojaškimi operacijami vseh vrst orožja. Churchill ima odslej pravico, da daje navodila in smernice neposredno vrhovnemu generalnemu štabu. (Ploskanje in splošno odobravanje po vseh klopek.)

Churchill ostane v admiraliteti, toda če bo v svojih novih nalogah sprevidel, da mu to ne bo mogoče več, bo to povedal in mu bomo šli na roko.

Mesto, da se kregamo o raznih oblikah vlade, ali bi ne bilo boljše, da bi se pogovarjali o najboljšem načinu, kako proizvajati več letal, več topov, več tankov, več municije, da bi vse to mogli izročiti naši armadi in jo opremiti in dohiteti Nemčijo, ki se je pripravljala že leta in leta, ko mi nismo mislili na nič drugega, kakor na mir. Vem, da mi na vladi nismo brez napak in nismo tako ošabni, da ne bi sprejeli pomoči od vsakogar, ki so voljni pomagati. Strnimo se, predno ne pridejo nove preizkušnje na nas, da bomo čim prej pripravljani, da bomo mi delili udarce kakor bomo hoteli, kadar bomo hoteli in komur in koliko bomo hoteli.

Narvik - zadnje poglavje norveške vojne

Stockholm, 7. maja. AA. Reuter: Po poročilih, ki so prispela v Stockholm, je prišlo na več krajih pri Trondhjemu na poti proti Narviku do spopada med norveškimi in nemškimi četami. Prav tako poročajo, da se močni oddelki norveških čet umikajo proti severu, da bi se združili z zavezniki četami in da bi naredili obrambno črto pri Narviku. Nemške čete naglo prodirajo proti severu, da bi preprečile to združitve.

Riga, 7. maja. AA. Stefani. Po vesteh iz Stockholma vozijo Nemci stalno z letali čete iz južne Norveške v Narvik. Po več velikih nemških letal potuje skupno ter prevaža čete na sever. Te čete naj bi ojačile nemške čete okoli Narvika.

London, 7. maja. b. Poročila, ki so prispela semkaj, govorijo, da so nemške motorizirane čete 500 km pred Narvikom in da z izredno naglico napredujejo proti temu mestu. Prispela so tudi poročila, da je nemška vrhovno poveljstvo odredilo, da se večje število čet prepelje v Narvik z letali. Iz Švedske prihajajo zanesljiva poročila, da v Gulsolu borbe še trajajo. Norveški strojniški oddelki so ustavili nemški prodor ter so Nemcem prizadejali hude izgube. Zaradi tega so bile poslone iz Osla znatne okrepitve, ker hočejo Nemci za vsako ceno zlomiti odpor Norvežanov na tem izredno težkem področju.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 7. maja. AA. DNB: Poročilo vrhovnega poveljstva:

Pri Narviku se položaj danes ni spremenil. Nemška letala so napadla angleške oddelke. Pred Narvikom je bila zadeta od bomb nemških letal neka angleška križarka. Zbito je bilo tudi eno angleško letalo vrste »Sunderland«. Nemške čete, ki so šle od Namsosa in Gronga proti severu, so prispale do Mejoena.

Nemška letala so potopila v Skagerraku angleško podmornico.

Pri poskusu poleta nad nemškim ozemljem sta bili zbiti dve angleški letali.

Na zahodnem bojišču ni bilo posebnih dogodkov.

Nemške letalske izgube na Norveškem

London, 7. maja. t. Reuter. V angleškem letalskem ministruvstvu so izračunali, koliko letal so Nemci izgubili v borbah na Norveškem. Točne številke sicer ni mogoče povedati, ker nekaj letal je bilo poškodovanih in ni znano, če so se sploh vrnila zopet na vzletišča, mnogo letal pa je bilo poškodovanih v letalskih ložah samih, kjer so jih Angležji obmetavali z bombami. Toda angleško ministruvstvo z gotovostjo ve, da je bilo sestreljenih 138 nemških letal, medtem ko jih je bilo 97 poškodovanih in je verjetno, da so tudi uničena.

Nemške izgube na morju

London, 7. maja. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da znašajo izgube od dne 1. aprila dalje vsaj 300.000 ton trgovskega in prevoznega ladjevja. Večji del teh ladij je šlo v pogubo v norveških vodah. Skupne nemške izgube na trgovskih in tovarnih ladjah od začetka vojne do konca aprila znašajo torej 600.000 ton. — Angleške izgube v preteklem tednu znašajo 4 ladje s skupno 6689 tonami. Neutranci so izgubili eno ladjo.

Boj med podmornicami

Neka francoska luka, 7. maja. AA. Havas. V neko francosko luko se je vrnila podmornica, ki je minuli teden torpedirala in uničila neko sovražno podmornico na Severnem morju. Ta podmornica, ki je bila poslana v vode južne Norveške, je naletela na dve sovražni podmornici na Severnem morju. Francoski podmornici se je posrečilo

Debata

Po Chamberlainovemu govoru sta govorila voditelja opozicije major Attlee kot zastopnik delavske in Sinclair kot zastopnik liberalne stranke.

Major Attlee je čestital angleškim in francoskim vojakom, da so se tako junaško obnašali

Ni njihova krivda, če se je toliko junaštve končalo z neuspehom. Dolžnost zastopnikov naroda je, da poiščejo odgovornosti za ta neuspeh. On je mnenja, da so ministri dajali od prvega početka vse preveč optimistične izjave, ki so vzbujali velika upanja. Nadalje pa vlada svoje odprave na Norveško ni resno pripravila. To tretje pa ima vtis, da vlada v sedanji sestavi nima pregleda nad nemškim načinom vojskovanja. Ako hoče Anglija zmagati, in to hočemo od sra vsi, potem bo treba v vodstvu države uvesti spremembe, ki jih nalaga vojna, ki jih zahteva narod, ki plačuje vojno s svojo krvjo in s svojim premoženjem.

Major Attlee je na to stavil vladi trda vprašanja, kam je spravila tistih 100.000 mož, ki so koncem marca bili pripravljani, da gredo na Finsko, a jih v začetku aprila ni bilo več, da bi bili šli na Norveško. Zbornica je ploskala govorniku, ko je spraševal, kaj neki je počela angleška tajna policija, da je mogla Nemčija mesec in mesec pripravljati svoj vdor na Dansko in Norveško, ne da bi bila Anglija o tem obveščena. Kaj se tukaj skriva v ozadiju, je vprašal Attlee. Ljudstvo zahteva pojasnil in jih bo moralo dobiti.

V istem smislu je govoril tudi Sinclair, ki je hudo kritiziral obnašanje vlade in zahteval spremembe, ki bodo odrešilnega značaja za nadaljevanje vojne do končne zmag.

torpedirati eno od teh podmornic. Takrat je druga nemška podmornica napadla francosko podmornico, toda tej se je posrečilo izogniti se torpedu. Francoska podmornica si je zelo težko priborila pot skozi nemška minka polja. Preganjala jo je tudi stalno nemška podmornica ter več nemških letal in patrolnih ladij. Sovražni bombniki so večkrat napadli podmornico ter se je morala zaradi tega 15 krat spustiti pod vodo. Toda srečno se je izognila vsem sovražnim bombam ter se vrnila v svoje oporišče. Neki francoski admiral in pomorski prefekt sta obiskala podmornico o priliki njenega prihoda v luko. Admiral je podal vojni križ podmornici, poveljniku, častnikom in vsej posadki.

Angleška poročila o nemških bombardiranjih angleških ladij

London, 7. maja. AA. Reuter. Na uradnem mestu v Londonu pravijo, da so angleške vojne ladje naredile veliko škodo nemškemu letalstvu, čeprav so bili nemški letalski napadi na angleške ladje v norveških vodah hudi. Sporočilo pravi, da je bila ena angleška bojna ladja v enem dnevu 40 krat napadena. Med temi napadi so nemška letala vrgla 150 bomb, vendar pa ni niti ena zadela. Ta bojna ladja je zbila dve nemški letali, ostali dve pa poškodovala, da se nista mogli vrniti na svoje vzletišče. Druga vojna ladja pa je zbila šest nemških letal v treh dneh.

Žrtve min

Stockholm, 7. maja. b. Pred zahodno švedsko obalo pri Göteborgu je naletela večeraj švedska ribiška ladja na mino in se takoj potopila. Utonili so vsi štirje člani posadke. Istotam je razneslo tudi nemško ladjo 4000 ton, ki s je takoj potopila. Ribiči pripovedujejo, da gre za novo polje min, ki je bilo položeno verjetno v eni izmed preteklih noči, ni pa znano, ali so te mine položili Nemci ali Angležji.

General Ironside

opisuje težave bojev na Norveškem

London, 6. maja. AA. Reuter. Včeraj, nekoliko ur po izkrcanju zaveznikovih čet v neki severni luki, je glavni poveljnik angleških čet general Ironside imel tale govor, naslovljen na angleške in francoske vojaške:

Angleški in francoski bojovniki iz srednje Norveške, ki ste se proslavili v teh borbah, vam pošiljam te besede v znak svojega občudovanja zaradi vaših naporov pri obrambi zaveznikovih idealov. Vsem vam je dobro znano, pod kakšnimi pogoji so se borile naše čete na Norveškem ne samo proti Nemcem, temveč tudi proti vremenu. Nikar ne mislite, da ste bili prišiljeni umakniti se iz Norveške. Neka višja sila je zahtevala vaš umik. Vi ste bili predhodniki zaveznikovih čet in mi smo mislili, da vam bomo lahko dali vse ono, kar je potrebno za moderno vojskovanje. Želeli smo poslati vam letalstvo in motorizirane oddelke, da bi se lahko uprli sovražniku, ki je razpolagal z vsemi temi sredstvi. Dobro veste, da je bilo vsem proti nam. Slišali ste brnenje letal, ki so potem, ko so preletela na stotine milj, vršila napade na sovražnikove položaje. Vojni minister Stanley vam izraža svojo hvaležnost, da ste se slavno borili in da ste bili dosledni najbolj častni tradiciji slavne angleške vojske. Tudi s svoje strani se vam zahvalim za vse ono, kar ste storili.

Vojaki so sprejeli govor generala Ironsida z burnim odobravanjem.

V 10 dneh, kolikor smo bili na Norveškem, nismo videli niti enega nemškega vojaka. Prebivalci kraja, v katerem smo se zjutraj izkrcali, so zbežali v gozdove, da bi se skrili pred letalskimi napadi. Tudi naše čete so se enako kakor norveške in angleške skrivale čez dan v gozdovih. Vračali smo se v mesto šele v mraku skupno s prebivalstvom. Ne vem, zakaj smo odšli iz Norveške, ne da bi mogli stopiti v borbo z Nemci. Razen letal nismo sovražnika sploh videli. Od blizu pa smo videli samo nek nemški bombnik, ki ga je sestrelilo protiletalsko topništvo. Nikjer ni bilo niti sledu o nemški vojni mornarici. Pojavila se ni niti nobena nemška podmornica. Nasprotno pa je bilo stalno videti številne angleške vojne ladje.

Nov konkordat med Vatikanom in Portugalsko

Vatikan, 7. maja. AA. Havas. Danes je bil v Vatikanu na slovesen način podpisan nov konkordat med Portugalsko in sv. stolico. Slovesnost je bila v veliki dvorani kongregacij v stanovanjskih prostorih kardinala Maglione, državnega tajnika. Portugalsko je predstavljal šef portugalske misije Roudourda Marques, ki je nalašč prispel v Rim, da bo podpisal konkordat. Dalje so bili navzoči

tudi drugi člani kongregacije in portugalskega poslanstva in osebe portugalskega poslanstva pri sv. stolici. Kardinal Maglione in šef portugalskega poslanstva sta drug za drugim z zlatim peresom podpisala dokumente, ki so bili sestavljeni v latinščini in portugalskščini. Kardinal je imel nato krajši govor, na katerega je odgovoril general Markez

Minister dr. Krek o našem notranje - političnem položaju

Preteklo soboto je g. min. dr. M. Krek na zborovanju JRZ v Mariboru v poldrugournem govoru izčrpno slikal notranji politični položaj in usodne zunanje politične dogodke, v katerih živimo. Rekel je med drugim tole:

Nepotrebna časopisna polemika o mojem govoru v Trbovljah me sili, da danes ponovim svoje in naše stališče in gledanje na razvoj notranjih razmer v Jugoslaviji in da podčrtam tozadevne osnovne zahteve Slovencev, ki nas vodi g. dr. A. Korošec. Naš narod postaja nestrpen, ker ne vidi nobenega razloga več, zakaj se z zakonitostjo banovine Slovenije še čaka. Da si bo na jasnem javnost in da ne bo dvoma med našimi prijatelji, da bomo vse težave in ovire tudi v bodoče složno prenašali in disciplinirano boj bojevali, je danes potrebno o tem obširnejša beseda.

Za avtonomijo Slovenije

Slovenci pod vodstvom g. dr. Korošca smo naše načelno stališče glede notranje ureditve države prvič ugotovili že v prvem ustavnem boju v debati o vidovdanskem ustavi. Ustavni načrt jugoslovanskega kluba, ki zahteva za Slovenijo najširšo demokratično ljudsko samoupravo, je tozadevna naša izpoved. »Za avtonomijo Slovenije« je bilo našo geslo v vseh naslednjih političnih bojih in pri vseh političnih nastopih. 20 let smo prepričevali, da je naravna ureditev Jugoslavije možna samo, če se upošteva, da smo Slovenci, Hrvti in Srbi želeli Jugoslavijo in jo ohranjujemo zato, da bi slovenski narod, hrvatski narod in srbski narod v njej imeli svojo narodno svobodo in možnost polnega javnega življenja. Vsak jugoslovanski nacionalizem, ki te prirodne rasti ubija in ovira, ubija in ovira ne le slovensko, hrvatsko in srbsko rast, ampak ubija jugoslovansko državotvorno misel.

Edino pravilno razumevanje jugoslovanske misli

Zaradi takega političnega programa je bila SLS preganjana, zaničevana, ožigosana kot separatistična in destruktivna, toda nič nas ni moglo motiti v naši živi veri, da ni drugega načina postaviti Jugoslavijo na zdrave temelje in ni drugega pravilnega razumevanja jugoslovanske misli.

Zaradi načinov in oblik nismo delali vprašanja. Ko je bila dana možnost oblastnih samouprav, se je slovenski narod v polni meri poslužil tega sredstva, da bi na zakonit način uveljavil svojo misel. V kratki dobi teh ljudskih ustanov smo videli že čudovito lepe uspehe in rezultate samoupravnega slovenskega življenja v korist slovenskemu narodu ter ponos Jugoslaviji. Kakor so razmere dovoljevale, tako smo izbirali sredstva politične borbe, ali od osnovne misli in te programske točke nikdar odstopili nismo.

Ko je slana diktatura požgala vse demokratično življenje, smo vzdrževali isto misel med našim narodom in petletno trpljenje nas ni prav nič omajalo. Ves narod je v novo svobodo izšel duhovno enotnejši, ravno v vprašanju avtonomije Slovenije odločnejši in borbenejši kot je bil prej.

Ko smo ustanavljali enotno državno stranko, da se zadovolji obstoječim zakonitim predpisom in da dobimo za nove razmere primeren političen instrument, smo ravno Slovenci zahtevali, da v njen program pride jasna in nedvoumna točka, da stranka zahteva notranjo ureditev države na osnovi najširših ljudskih samouprav in da stranka priznava narodnostno individualnost Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ti dve misli sta v programu JRZ jasni in stranka v zadnjih dveh letih ravno v tem oziru naslanja svoje delovanje na ti dve točki. V vladi ali v opoziciji, vsako priložnost in vsako možnost smo izrabili, da bi dobili zakonit enopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev v vsem državnem življenju in se rešili krutega, nemogočega centralizma. Temu so bili posvečeni vsi naši napori v vseh borbah in zlasti delo od leta 1935.

Politika narodnega sporazuma

Lansko leto spomladi z nastopom vlade g. Dražice Cvetkovića se je notranja politika Jugoslavije preokrenila. Dotedanji naš program je postal državni program, naša borba je doživela velik načelen uspeh, ko je kraljevska vlada proglasila politiko narodnega sporazuma za aktualno državno politiko. Dobili smo največje zadoščenje, ko se je izkazalo, da je naša zamisel postala odreslina v viharjem in nevarnem obdobju, ki ga preživljamo.

Vam so vsem znane velike težave, ki jih je imela politika narodnega sporazuma tekotom lanske pomladi in poletja tja v jesen, ko smo z velikim naporom iskali najprimernejši način, kako bi novo notranjo državno politiko začeli ustvarjati. Zeleni smo naenkrat v celi državi, v vsem njenem ozemlju in na vseh področjih istočasno uveljavili nova načela narodnega sporazuma in ljudskih samouprav. V pogajanjih z Zagrebom se je izkazalo, da je to nemogoče in so bila pogajanja skoraj za ves mesec zastala. Tako prisiljeni smo morali iskati novih načinov vsaj za delno rešitev, ki naj bi pomenila začetek in prvo stopnjo nove državne ureditve. To delo je bilo kronano z uspehom 26. avgusta 1939., ko je bil sklenjen sporazum z vodstvom hrvatskega naroda, zakonjena banovina Hrvatska in na najvišji predstavniki hrvatskega naroda s svojim predsednikom dr. Mačkom na čelu vstopili v jugoslovansko državno vladu.

Hudi očitki

Na nas, ki v vsem tem času nosimo odgovornost za slovensko politiko, so seveda takoj začeli leteti očitki z vseh strani, češ, zakaj Hrvti in zakaj ne istočasno tudi Slovenci. Zakaj je hrvatska politična borba bila popreje kronana z uspehom, kakor slovenska? Kako je mogoče, da slovenski narodni program ni našel pri tej priliki svoje oživitvori? Nasprotniki naši seveda te očitke ostreje formulirajo in kar enostavno trdijo, da se je dr. Mačkova frontalna borba proti Belgradu izkazala za uspešnejšo. Nasprotno pa dr. Koroščevo narodno vodstvo, ki je neprestano vestno imelo pred očmi na prvem mestu državni interes Jugoslavije in je te skupne koristi vključevalo v slovenske narodne zahteve, pa ni rodilo uspehov, ostalo je brez rezultata! Ti očitki in ta propaganda ni nič manjša iz kuhinje JNS, ki so bili podporniki vseh centralističnih režimov, kakor iz raznih levičarskih taborov, ki hočejo v novem državnem političnem kurzu dobiti naslon, da bi

krhali politično enotnost organiziranega slovenskega naroda.

Banovina Hrvatska

Naj torej predvsem sedaj odgovorimo na vprašanje, zakaj hrvatska banovina najprej. Mi razumemo ta razvoj takole:

Hrvatsko narodno ozemlje je bilo res raztrgano na več upravnih enot in je segalo v več banovin, v katerih Hrvti niso imeli skoro nobenih vplivov na javno upravo. Pri njih je torej bila najbolj kričeča potreba ustanoviti enotno upravno področje, ki bi se v glavnem krilo z narodnostnim ozemljem hrvatskega naroda. Zato je bilo predvsem treba organizirati banovino Hrvatsko.

Sporna ozemlja Bosne in Hercegovine in deloma tudi Vojvodine so preprečila in preprečujejo še danes, da se ne more celo vprašanje notranje ureditve države naenkrat in istočasno rešiti. Ker torej ni bilo rešitve za sporno in čisto srbsko ozemlje, je bilo na dlani, da je mogoče pristopiti samo k reševanju le hrvatskega vprašanja in slovenskega ozemlja. Zakaj je rešitev v Sloveniji izostala? Vi vsi veste, da je lansko leto bilo nevarno v vsakem oziru. Od velikonočnega pohoda Italijanov v Albanijo preko čelega leta so švigali plameni bojne nevarnosti sedaj na tem, sedaj na drugem delu Evrope. Razine propagande so skušale vplesti v meddržavne zmede tudi Jugoslavijo. Niso naši javnosti neznane brošure, karte in letaki, ki so podtikali politiki narodnega sporazuma, da se pod to krinko hoče oddvojiti zapadni del Jugoslavije od Belgrada, da se pod to firmo skušajo oddvojiti katoliki od pravoslavni, da se pripravljajo ločitve bivših avstrogrških dežel od Jugoslavije in še vse druge tem podobne klevete.

Utrditi državo na znotraj — prva dolžnost

Mi smo morali prvo etapo politike narodnega sporazuma izvesti tako, da z njo vse te škodljive govornice uničimo in obenem državno misel utrdimo. Politika narodnega sporazuma je s svojim prvim udarcem morala dokazati, da hoče novo, zdravo in močno Jugoslavijo, ko se bori za narodnostne pravice Hrvatov in Slovencev. Rešitev 26. avgusta temu novemu namenu odlično ustreza. S sporazumom dne 26. avgusta 1939 je bila vsakomur jasno, da je doseženo zblizanje med Zagrebom in Belgradom, da je dosežen sporazum med Hrvti in Srbi in da je jugoslovanstvo notranje vprašanje, izključno vprašanje Srbov, Hrvatov in Slovencev in nikogar drugega, in da so špekulacije, podtikanje in natolevanja le bila brez osnove, brez razloga, udarci v prazno. S sporazumom dne 26. avgusta 1939 je bila tako izpodrežana korenina inozemski propagandi pa tudi notranji sovražnikom sporazuma. Teh notranjih sovražnikov ni bilo malo, niso bili niti majhni, niti slabi. A politika narodnega sporazuma je bila nova, mlada, začetna. Potrebna je bila velika previdnost, velika skrbnost, kako negovati njeno uresničevanje, da ji ne škodimo. Zunanja propaganda je nekaterim sovražnikom narodnega sporazuma dajala najmočnejšo hrano. Medsebojno zaupanje je le počasi raslo. Mnogi dobri patriotje so z veliko zaskrbljenostjo gledali, kam bo nova politika državo vodila. Mnogi so bili naklonjeni verovati, da je škodljiva, ali da bi vsaj malo biti škodljiva in so se dali prepričati samo z učinkovitim in uspešnim napredovanjem politike narodnega sporazuma ter njene koristnosti za državo.

Vse to smo morali imeti pri naših odločitvah pred očmi. Z malenkostno pretiranostjo bi mogli osnovno misel samo ugonobiti. Slovenci smo tu morali doprinesiti veliko žrtv za skupno dobro. S tem, da je ostali del Jugoslavije: Slovenija na zapadu in vsi kraji vzhodno od banovine Hrvatske ostal pod prejšnjim režimom, je bilo za prvi začetek uresničeno samo tisto in toliko, kolikor je bilo neobhodno potrebno, da se politika narodnega sporazuma učinkovito začne uveljavljati.

Če bi bili tu pretiravali mi Slovenci in brezpogojno vztrajali, da se mora rešiti naša stvar istočasno, bi bili morda brez potrebe dajali povod sumničanju in Bog ve, kakšna bi bila usoda politike narodnega sporazuma.

Prvo je mir in varnost države

Viharno nemirni časi po Evropi ne morejo biti in ostati brez posledice za vse naše ravnanje v državi in narodnem življenju. Slovenija je izključno le mejna pokrajina Jugoslavije v tem delu, kjer meji naša država na dve velesili. Od teh je ena že v vojno zapletena, druga pa, kakor sama trdi, v pripravljenosti. Morda so rešitev hrvatskega vprašanja viharne razmere po Evropi lansko leto pospeševale in urgirale nujnost njegove rešitve. Na drugi strani smo pa Slovenci imeli pred očmi, da je v tem času mimo in iznad vsega treba paziti na državno moč, na njeno udarnost in njen ugled. Ohraniti je treba najprej neokrnjene naše meje in mir, in če treba, da se branimo pred vsakim napadalcem. Ker smo mejna pokrajina, smo to dvojno čutili in ker smo majhen narod, smo se toliko bolj zavedali velike nevarnosti, pa obenem tesne povezanosti s Srbi in Hrvti, s katerimi bi morali braniti vse meje Jugoslavije, posebno še meje na slovenski zemlji. Zato tudi nismo smeli storiti ničesar, kar bi kakorkoli odmaknilo to našo preljubo domovino srem vseh Jugoslovancev, ki bi jo v primeru nesreče morali kot svoj prag braniti in zanjo krvaveti. V takih razmerah, mislim, da je več kot naravno, da je slovensko narodno vodstvo moralo paziti, da niti za senco, niti za slutnjo priljubljenosti slovenske zemlje ne zapravi, da nič ne stori, kar bi se moglo kjerkoli razumeti kot partizanska, destruktivna poteza, pa četudi zaradi tega trpi naša trenutno strankarska popularnost.

Nič nismo zamudili, nič popustili

Zaradi tega je morda naša borba nekaj trpela na ostrini. Zaradi tega nismo vsi klicali na shode in na sestanke, ne sklepali resolucij in spomenic. Zato nismo uporabili ulice in slovenske javnosti za istočasno ostvartitev banovine Slovenije, ko se je delal sporazum s Hrvti. Zato smo se omejili samo na poglavitno notranje delo. V tem notranjem delu, to pa posebej naglašam, nismo nobene priložnosti zamudili, da ne bi vsem merodajnim činiteljem predložili nujnosti in važnosti banovine Slovenije, ki jo slovenski narod zahteva in hoče dobiti in ki je neizogiben in neobhoden korak k notranji konsolidaciji Jugoslavije. To so bili v glavnem razlogi, pred katerimi smo se poklonili in se začasno zadovoljili samo z uredbo, ki določa, da se morejo kompetence, kakršne je dobila banovina Hrvatska, prenašati tudi na druge banovine. Ta uredba je bila kot dodatek k uredbi o banovini Hrvatski sprejeta prav zaradi Slovencev in Slovenije. Saj se ta uredba na nobeno drugo banovino

dejansko nanašati ne more, ker samo banovina Slovenija je tista izmed sedanjih banovin, ki skoraj nobenih mejnih sporov nima, in lahko takoj taka, kakršna je, prevzame kompetence prve banovine Hrvatske. Organizem dravske banovine nemoteno in nepretrgoma lahko deluje naprej, ne da bi se pri tem povzročile najmanjše motnje v ostali državni organizaciji in administraciji. Poudarjam: Tako pred 26. avgustom in na ta dan in potem ves čas pa smo odločno ob vsaki priložnosti branili naš program, zahtevali samoupravo Slovenije, naglašali njeno potrebo in nikdar v tem oziru nismo niti za las popustili. Vse naše delo je bilo najlepše — lojalno z brati Hrvti in Srbi.

Prvo srečno delo sporazuma

Po 26. avgustu lanskega leta, odkar imamo torej vladu narodnega sporazuma, smo vse ožje notranjepolitično delo v glavnem posvetili ureditvi banovine Hrvatske in izvršitvi uredbe, s katero se je ta banovina ustanovila. To je težaven in delikaten posel, ki obenem lomí dosedaj centra-

Že stoletja zdravi ROGAŠKA SLATINA s čudodelno močjo svojih zdravilnih vrelcev razne bolezni želodca, črev, jeter, rumenice, žolčnih kamnov, izmene snovi, debelosti, ledvic, mehurja, sladkorno bolezen itd.

Znana stroga dietična kuhinja. • Krasno športno kopališče. • Idealno okrevališče. • Pred in po sezoni znatni popusti.

Zdravljenje poleti in pozimi.

Informacije daje ravateljstvo zdravilišča

ROGAŠKA SLATINA

listični sistem ter na drugi strani oživotvoruje novo samostojno življenje hrvatske banovine.

Treba je pri tem modro uvaževati opravljene zahteve hrvatskega naroda, na drugi strani pa neprestano imeti pred očmi najvišji interes državne skupnosti. Naj kdo reče kar hoče, naj kdo vidi še toliko pomanjklivosti, začetnih bolezni nove banovine Hrvatske; vsi pravičniki morajo vendarle priznati, da se je izvanredno lepo posrečilo adaptirati Hrvatsko z vsemi kompetencami in sredstvi, ki so ji potrebna, da more svoje posle dobro voditi in urejevati, da more živeti svoje domače življenje, na drugi strani pa da državna misel pri tem ni nič trpela: samo okrepila se je in sicer v ogromni meri, kar je pridobila na Hrvatskem milijone novih navdušenih, pozitivnih zagovornikov, pristavev in borecev. Tudi najtežje vprašanje samoupravne finančne samostojnosti banovine Hrvatske ni v ničemer okrnilo skupne državne moči, pa obenem preskrbelo Hrvatsko z dovoljnimi sredstvi, s katerimi bo razpolagala za svoje delokroga. Sovražniki in nasprotniki samoupravne notranje ureditve države sedaj na tem živem zgledu lahko vidijo, kako zmotne so bile njihove trditve, da je centralizem najkoristnejši način upravljanja države. Banovina Hrvatska s svojim življenjem vsak dan dokazuje, kako lepa je lahko skladnost med samoupravnimi edinkami in državnim celoto, ko obe vladajo domoljubni in rodoljubni moči, ki imajo srce za svoj narod in skupno državo.

Centralizem je pokopan

S tem, da smo prebrodili začetne težave, bi dejal otroške bolezni, prve samoupravne edince po načelih narodnega sporazuma, smo pa tudi dosedanjemu centralističnemu režimu zadali smrten udarec. Milijoni Hrvatov, ves hrvatski narod, ki je sedaj dobil svojo samostojnost na ozemlju svoje banovine je najmočnejši čuvaj politike narodnega sporazuma, politike enakopravnosti, politike samoupravnega načela. Menda ni nikjer več avanturista, ki bi si upal jemati hrvatskemu narodu njegove pridobljene pravice in svobodo. Menda ni nikjer več političnega hudodelca, ki bi si drznil državo vreči znova v notranje prepire in težave, v katerih smo trpeli 20 let.

Vsi iskreni domoljubi morajo s hvaležnostjo priznati, da se je v najtežjem času državnega življenja politika sporazuma, politika enakopravnosti izkazala kot najzdravejša osnova močnega in polnega življenja jugoslovanske države in njenih narodov. To je velika praktična pridobitev za vse pobornike te politike, ne le Hrvtate, tudi za nas Slovence in za vsa tista ogromna večina Srbov, ki je politiko narodnega sporazuma sprejela in jo v vseh političnih skupinah vlade narodnega sporazuma in izven nje lojalno in iskreno neguje in podpira. In prav Slovenci smo s svojo dostojanstveno požrtvovalnostjo v kritičnem času bistveno pripomogli, da se je sad politike sporazuma tako lepo razvil in dozorel. Pred vsakim objektivnim sodnikom smo ravnali kot zreli politiki, kot resnično državotvoren narod.

Politika narodnega sporazuma se je uveljavila

Odkar je urejeno tudi vprašanje finančne banovine Hrvatske, pa moram reči, da je zahteva po naši banovini Sloveniji postala sedaj mnogo utemeljenejša in opravičljivejša. Če se je državotvorna ideja na Hrvatskem s to politiko tako močno okrepila, je toliko bolj pričakovati, da bo rodila samo koristne posledice tudi v Sloveniji. Ničve več ne more trditi, da politika narodnega sporazuma razednjuje, ko pa je ožgledno, da nas notranje utrjuje in tesneje združuje vse državne sile. Zunanji svet je ustanovitev banovine Hrvatske razumel pravilno in ocenil razvoj dogodkov v Jugoslaviji v zadnjem letu kot srečno pot, ki vodi k odstranitvi vseh notranjih preprirov in k prave mu duhovnemu in stvarnemu notranjemu edinstvu. Prestiž Jugoslavije je zrastel in njena moč se je dvignila.

Banovina Slovenija

Ni več niti zunanjih, niti notranjih razlogov, ki bi objektivno ovirali, da se pristopi h daljnji ureditvi države po istih načelih in na isti način. Poudaril sem to v svoji izjavi, ki sem jo dal v Zagrebu in ponovno potem naglašal na shodih, koder koli sem vam govoril. Se to naj dodam, da ves srečen opazujem, da ni nikjer niti med Srbi niti med Hrvti nobenega načelnega nasprotnika več, ki bi trdil, da bi uzakonitev in ustanovitev banovine Slovenije ne bila prirodna sad novih razmer, ki so sedaj

nastopile, in sicer koristen in dober sad. Nasprotno: vse politične skupine v vsej državi, vsaj vse tiste, ki so načeloma sprejele politiko narodnega sporazuma, tako one v vladi kakor druge v opoziciji, smatrajo banovino Slovenijo kot najnaravnejšo prvo naslednjo stopnjo izvajanja notranje ureditve države. Vsi Slovenci to žele, to hočejo in to zahtevajo. Dokazujejo nam resolucije iz naših občin, naših stanovskih in drugih združenj, naših političnih in drugih javnih delavcev, da zahteva po samoupravi Sloveniji z nevzdržno silo vre na dan. In ni razloga, da bi se oklevali Slovenci, ki so v vseh, tudi najtežjih razmerah in priložnostih, znali vse svoje politično udejstvovanje uravnati do državotvornih vidikov, so s tem pač dali dovolj dokaza, da bodo tudi v svoji banovini Sloveniji znali vse življenje uravnjavati in voditi vedno le v okviru in v mejah skupne državne koristi. Zato nima nihče razloga, da bi se plašil pred našim odločnejšim poudarkom te osnovne zahteve. Kakor pa smo in bomo tudi pri tem delu vedno imeli pred očmi najvišje dobro vseh Jugoslovancev, tako bomo odločno in brezobzirno postavili se v bran nasproti slehernemu, ki bi iz kakršnih koli destruktivnih, partizanskih razlogov sedaj še ovrnil ostvartitev slovenskega programa in uzakonitev banovine Slovenije. — Naj vsakdo ve, da bo tu naletel na vztrajen in odločen odpor vseh Slovencev.

Ne vemo ali bomo banovino dobili že danes ali jutri ali pojutrišnjem, eno pa vemo, da jo bomo gotovo dobili, ker bomo brezpogojno vztrajali ob svoji zahtevi.

Nove razmere v državi same silijo k čimprejšnjim tozadevnim odločitvam. Ko se ustvarjajo nove osrednje ustanove in organizacije za regulacijo skupnega državnega življenja, ima banovina Hrvatska tudi tam v zakonih in uredbah svoj določen delež in zastopstvo. Slovenci tega po sedanjem dejanskem pravnem stanju dobiti ne moremo in pri tem vedno večjo škodo trpimo. Treba je, da bo takega stanja čimprej konec. Zato je prenos kompetence na banovino Slovenijo nujen, če nečemo, da ne bodo Slovenci znova dobili občutek večjega nepotrebnega in krivičnega zapostavljanja.

Proti dualizmu

Zlasti pa moramo povzdigniti svoj glas proti nekaterim mnenjem in izjavam, ki poizkušajo politiko narodnega sporazuma zaustaviti na dosedanjem stanju, na nekem dualizmu. Dualizem v Jugoslaviji ni v prav ničemer utemeljen. Umetno zaustavljanje napredka politike narodnega sporazuma je škodljivo ne le za Slovence, tudi za Srbe in za državno skupnost. Mi uvažujemo v polni meri sedanje izredno težke razmere in vemo, da se v njih težje izvajajo notranje državne reforme, kakor pa v mirnem, urejenem času.

To vse razumemo in znamo potrpeti, toda nameramo odlašanje in hoteno oviranje nadaljnjega preurejanja države, ki mora prinesiti tudi Slovence, kar nam gre, bo naletelo pri nas na najodločnejši odpor.

Za domovino, za kraj in državo ter za slovensko banovino v njej bodo šla vsa naša prizadevanja. Tu računamo na pomoč slovenskega naroda in bratsko lojalno podporo bratov Srbov in Hrvatov, ki priznavajo načelo enakopravnosti, narodne samouprave in bratskega sporazuma za odločilno vodilo prave jugoslovanske notranje politike.

Izjavljam g. ministra dr. Kreka so vsi zborovalci prekinjali z viharnim pritrdjevanjem, ki se ni hotelo poleči, ko je omenil Nj. Vis. kneznamestnika Pavla. Vsa dvorana je klicala Nj. Vel. kralju Petru II., knezu-naměstniku in kraljevske-mu domu ter grmla navdušenja, ko je padla beseda o naši vojski in o naši državni obrambi.

Gg. kateheti in starši prvoobhajancev

kupite otrokom lepe obhajilne slike, molitvenike, rožne vence in sveče, kar jim bo trajen spomin na najlepši dan v življenju — saj vse to dobite za mal denar

v trgovini H. NIČMAN, Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Zbirka za kočevske Slovence

Nabiralni dan za kočevske Slovence na vnebohod, ki ga je priredila Slovenska Straža v Ljubljani, je proti vsakemu pričakovanju dobro uspel. Naravno, da še nimamo vseh potrebnih podatkov z dežele, da bi mogli že danes poročati o celotnem uspehu. Naravnost sijajno se je držala naša Ljubljana, srce Slovenije. Ljubljana je žrtvovala za kočevske brate samo na vnebohod 25.000 din. Pričakujemo še zbirko šol in prispevke raznih tvrdk. Nekateri trdijo, da se že doslej izkazale s svojimi prispevki. To je znak, da bodo temu lepemu zgledu sledile tudi druge tvrdke in premožnejši posamezniki, ki so dobili naše položnice. Zbirka za kočevske Slovence je zopet pokazala visoko narodno in državno zavest Slovencev.

Dolžni smo se tudi s tega mesta zahvaliti zlasti Fantovskim odsekom in Dekliškim krožkom, Prosvetnim društvom in Kmečki zvezi, ki so s svojo marljivostjo k lepemu moralnemu in gnotnemu uspehu zbirke pripomogli.

Prav tako se tudi toplo zahvaljujemo našemu tisku, v prvi vrsti »Slovenec« in »Slovenskemu domu« ter lastnikom kino gledališča v Ljubljani, Mariboru in v Celju za živahno brezplačno reklamo.

Se prav posebno se zahvaljujemo Slovenski dijaški zvezi, ki je z izredno vnemlostjo omogočila razveseljiv uspeh zbirke v slovenskih mestih.

Slovenska Straža v Ljubljani.

vse navzočné

LJUBLJANA

Drugi nastop pevcev in tamburašev „Amruševa“ v Ljubljani

Ljubljana, 7. maja. Včeraj smo poročali o krasnem uspehu koncertu malih hrvatskih pevcev in tamburašev iz hrvaškega vzgajališča »Amruševa«, ki so nastopili v ponedeljek popoldne pred ljubljansko mladino. Zvečer ob 8 so pevci in tamburaši svoj koncert ponovili za odraslo občinstvo. Dvorana je bila nadvse častno zasedena, v sprednjih vrstah pa smo opazili odlične zastopnike naše javnosti. Bana dr. Natlačena je zastopal prosv. insp. S. Kranjec, div. polkovnik Šarembek, div. generala Rupnika podpolkovnik Metkoš, dalje so bili navzoči minister v p. in senator dr. Kulovec, ljubljanski podžupan dr. Ravnihar s soprogo, predsednik Društva slovenskih književnikov prof. Koblar, zastopniki raznih pevskih in prosvetnih organizacij itd. Koncerta se je udeležilo tudi častno število častnikov ljubljanske garnizije. Iz St. Vida, kjer so mladi pevci nastopili v nedeljo popoldne, je prišlo precej ljudi na čelu s šolskim upraviteljem Hladnikom, ki je z veliko poštrevnostjo organiziral koncert »Amruševa« v St. Vidu. Opazili pa smo na koncertu tudi mnogo zastopstvo ljubljanskega koncertnega občinstva. Pred koncertom sta občinstvo pozdravila dva dekleta, nato pa so nastopili mali pevci e svojo pesmijo. Že takoj pri prvi pesmi je bil vpostavljen topel in iskren stik med

njimi in poslušalstvom, ki ni varčeval z odobravanjem. V odmoru je imel p. Djurak, ki je katehet v Amruševem, kratko predavanje o življenju otrok v tem vzorno urejenem vzgajališču. Predavanje so pojasnjevale številne skioptične slike, iz katerih je bila razvidna res vzgladna ureditev vzgajališča. Koncert je prav lepo uspel in prav tako kakor popoldne mladino so mladi hrvatski pevci in tamburaši zvečer navdušili odraslo občinstvo, ki je po koncertu prav tako kakor popoldne mladina obstopilo oder in prišlo mlade glasbenike, da so še dodajali iz svojega menda neizčrpnega rezervoarja pesmi. Po koncertu so pevci in tamburaši s številnim spremstvom ljubljanskega občinstva odšli na postajo, kjer sta jih sprejela dva velika vagona brzovlaka. Manifestacije za slovensko-hrvatsko vzajemnost so se nadaljevale še tu tako dolgo, dokler ni nekaj minut po polnoči vlak odpeljal simpatične pevce proti Zagrebu. Pevcem in tamburašem »Amruševa« je slovenska javnost globoko hvaležna za njihov obisk, hvaležna za lepo hrvaško pesem, ki so nam jo prinesli, hvaležna pa tudi, da so ustvarili priložnost, pri kateri se je na priščen način manifestirala slovenska-hrvatska vzajemnost.

Senzacijskih in borbenih filmov željni — se boste posebno dobro zabavali danes pri napetem, pustolovnem filmu

PREMIERA! Ob 16., 19. in 21. uri

Koronovi biseri

SPENCER TRACY in MYRNA LOY

KINO MATICA tel. 21-24

JEANETTE Mc DONALD in NELSON EDDY v veličastvenem glasbenem filmu:

CVETJE V MAJU (Beli Jorgovan)

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

KINO SLOGA telefon 27-30

Tekme modelarjev na ljubljanskem letališču

V nedeljo je bilo na ljubljanskem letališču ves dan izredno živahno. Agilna modelarska sekcija ljubljanskega Aero-kluba je namreč priredila modelarske tekme, ki naj bi pokazale napredek mladega letalskega naraščaja. Tekme so v vseh oziirih povsem uspele. Udeležilo se jih je 74 tekmovalcev z modeli. Rezultati so bili naslednji:

- A) jadralni modeli z okroglim trupom:
1. Dragan Kober, I. dr. gimn., 297 točk;
 2. Anton Smole, mešč. šola St. Vid, 264 točk;
 3. Aleksander Skale, I. dr. gimn., 190 točk;
 4. Mitja Leber, Kranj, 167,5 točk;
 5. Dušan Skrlap, Ježica, 138 točk.
- B) jadralni modeli s ploščatim trupom:
1. Stane Snoj, Ježica, 201 točka;
 2. Miro Bone, Ježica, 138 točk;
 3. Franc Semrov, Kranj, 81,5 točk;
 4. Miran Vratlić, III. dr. gimn., 70,5 točk.
- C) motorni modeli s trupom:
1. Aleksander Skale, I. dr. gimn., 212 točk;
 2. Ivan Mariček, I. dr. gimn., 124 točk;
 3. Leopold Campa, učiteljske, 82,5 točk.

Vsi zgoraj našteti tekmovalci so prejeli nagrade, ki so jim bile razdeljene po končanem tekmovanju. Tekme so pokazale prav lep napredek naših mladih modelarjev, kljub temu, da je bilo tudi tukaj ponesrečenih vzletov. Marsikateremu modelarju je bilo žal, ko se je njegov model ob pristanku poškodoval ali celo razbil, toda, ko bo gradil nov model, se bo prav gotovo potrudil, da se prihodnjič to ne bo več zgodilo. Tekme so potekale v najlepšem redu.

Ljubljanka, matere, žene! Vsi, ki ljubite vsebinsko globoko filme, vsi ki se navdušujete za filmsko umetnost, ne zamudite prekrasnega, nepozabnega filma: KINO UNION telefon 22-21. Ob 16, 19 in 21

I Razstava Srečka Magoliča je izredno dobro obiskana, saj je vsak obiskovalec tako zadovoljen z lepimi slikami, da privabi še druge v razstavo. Osiveli jubilar si je pa tudi s svojim dobrodušnim humorjem pridobil toliko prijateljev in častilcev med vsemi krogi prebivalstva, da bo razstava gotovo imela prav velik uspeh. Predvsem pa občinstvo hoče jubilaru izkazati svoje priznanje tudi zaradi človekoljubnega namena razstave, ker gre vsa vstopnina in petina izkupička za prodane slike v prid ljubljanskim mestnim revežem. Razstava v Jakopičevem paviljonu je odprta od 8 do 18, da si jo lahko vsakdo ogleda in izbere kako sliko iz Ljubljane in njene okolice, ali pa z Gorenjske ali Dolenjske za okras svojega doma.

I Vsem svojim članom, lovskim tovarišem in kinologom sporočamo, da je due 6. maja umrl

Trije novi podnačelniki britskega generalnega štaba kopne vojske, mornarice in letalstva. Od leve: general sir John Dill, podadmiral Tom Phillips in R. E. Peirse.

Jeanne Doré

I Društvo »Dom slepih« v Ljubljani sta darovala gdč. Marija Grošelj, učiteljica v p., in g. Rudolf Grošelj, prof. v p., 400 din. Za plemeniti dar najlepša hvala.

I Izlet v južno Srbijo. Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v dneih od 19. do 26. maja izlet v Južno Srbijo z ogledom umetnostnih in zgodovinskih spomenikov Južne Srbije. Interesenti dobe vse potrebne podatke pri konservatorskem uradu, Ljubljana, Narodni muzej, v dopoldanskih urah.

I Pri zaprtju, močnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

I P. n. občinstvo opozarjamo, da bo petkova popoldanska dijaška predstava v drami samo za dijake izvenljubljanskih srednjih šol. Upozorili bodo Shakespearjevega »Hamleta« z gostom Zvonimirjem Rogozom.

Za birmo

vrstnih ur in razne zlatnine. — Nizke cene!

V. URLEP - Ljubljana, Mestni trg 8.

I Krstna predstava domače opere »Kleopatrac«, katere komponent je dr. Danilo Svava, bo v soboto, 11. maja za Premierski abonma. Dr. Svava je znan kot komponent različnih klavirskih, vokalnih in instrumentalnih skladb, opera »Kleopatrac« pa je njegovo prvo delo na opernem polju. Upozoritev je zasedena z našimi najboljšimi močmi, tako da je v režiskem, igralskem, pevskem, plesnem in insecatorskem pogledu storjeno vse, da bo doživelo to domače delo učinkovito krstno predstavo. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režiser: Debeve. Dirigent: dr. Svava. Koreograf: inž. Golovin. Insecenator: inž. arh. Franz.

I Cepljenje zoper koze se prične v Ljubljani v ponedeljek, 20. maja in je obvezno za vse lanske leto rojene otroke, ki doslej še niso cepljeni, prav tako pa tudi za vse leto rojene, ki so stari manj 3 mesece. Javno brezplačno cepljenje bo po raznih delih mesta, kakor je razvidno z velikih lepakov. Cepljeni morajo biti vsi otroci, ki sploh še niso cepljeni, pa tudi oni, ki se jim koze niso prijele. K cepljenju je treba prinesiti otroka čistega in v čisti obleki, enako tudi k obveznemu pregledu na isto cepilno postajo. O opravljenem cepljenju in pregledu bodo starši dobili pismeno po-

trdilo, ki naj bo dobro shranjeno. Razen na plakatih navedene dni je cepljenje vsak dan med uradnimi urami tudi na mestnem fizikatu, a ni brezplačno. Starši onih otrok, katere bo cepil zasebni zdravnik, morajo mestnemu fizikatu takoj predložiti dokazilo o uspešnem cepljenju. Otroke, ki bi jih na pr. zaradi bolezni ne bilo mogoče cepiti, je treba opravičiti pri javnem cepljenju, ali pa med uradnimi urami na mestnem fizikatu v Mestnem domu. Kdor se pregreši zoper predpise, posebno pa če otroke ne prinese k cepljenju in pregledu, ali se pravočasno ne opraviči, bo po doloilih zakona o zatiranju nalezljivih bolezni moral biti kaznovan.

I Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-Sp. šiska prosi in vabi ženske v starosti od 18. do 40. leta iz Sp. šiske, da se prijavijo v nižji samarijski tečaj za samarijanke-gasilke, ki ga priredi Gasilska župa Ljubljana-mesto. Prijave sprejema predsednik čete v lekarni. Celovška cesta.

Obiščite

razstavo Magoličevih slik

v Jakopičevem paviljonu

Odprta od 8 dopoldne do 6 zvečer.

I Tramvaj je je podrl. Včeraj jutraj nekaj po 7 je na Marijinem trgu tramvaj podrl 53 letno postrežnico Koren Filipino. Korenova se je pri padcu precej potolkla. Reševalni avto jo je pripeljal v bolnišnico.

I Dne 9. maja 1940 ob 11 se bo vršila v skladišču postaje Ljubljana licitacija enega vagona lesnega oglja 9470 kg.

I Tomaž Lunder podlegel zastrupljenju z lizolom. Na vnebohod so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 27 letnega uslužbenca kina »Sloga« Tomaža Lundera, ki je na izletu spil večjo količino li-

MARIBOR

III. Umetnostni teden

Maribor, 7. maja.

Gotovo je značilno za vse današnje dni, da je kulturno življenje v severni prestolici Slovenije tako živahno, kakor še nikoli dosedaj. V najresnejših in najtežjih časih, ki jih doživlja naš mali narod, je res pomembno in važno, da Slovenci od severni meji države čim bolj poudarimo svojo narodno zavednost in kulturno zrelost. III. Umetnostni teden, ki se bo prihodnje dni vršil v Mariboru, naj bi bil nekaj višek vseh teh letošnjih prireditve, s katerimi se letos manifestira naša kulturna tvorbnost na severovzhodnem slovenskem ozemlju. Mariborski Umetnostni teden je postal že tradicija. Pokazalo se je, da je ta način javne manifestacije nenavadno plodno vplival na kulturno življenje severne meje, obudil je celo vrsto talentov in kulturnih delavcev ter jih zbližal z javnostjo, med občinstvom pa je uspešno propagiral zanimanje za slovensko umetnost. Tudi program letošnjega Umetnostnega tedna je ves takšen, da bo pomemben in pomen doseganjih dveh takih prireditve izpopolnil ter ga nadaljeval.

Kakor smo že poročali, bo letošnji Umetnostni teden v Mariboru od 11. do 18. t. m. Pričetek je v soboto 11. maja ob 20. uri z otvoritvijo razstave štajerskih likovnih umetnikov. Letošnje razstave se udeležijo vsi v Umetniškem klubu v Mariboru vključeni likovni umetniki s svojimi najnovejšimi deli.

Prihodnja prireditve v okviru Umetnostnega tedna se bo vršila v sredo, dne 15. maja. To bo recitacijski večer hrvaških književnikov. Literarni večer najpomembnejših predstavnikov hrvaške književnosti bo obenem velika narodna in kulturna manifestacija, za katero se vršijo že sedaj velike priprave. V Maribor pridejo pod vodstvom znanega pisatelja in glavnega urednika »Hrvat-skega dnevnika« dr. Ilije Jakovljeviča Vladimir Nator, Dobriša Cesarič, Ilija Jakovljevič, Dragutin Tijadinovič, Tin Ujevič, Ivo Kozarčanin, Ivan Goran Kovačić, Novak Simić in Olinko Delorko. Na-

Materina radost in bol. Po Tristen Bernardovem igreku. V glavni vlogi edinstvena predstavica oderske in filmske umetnosti: Ema Gramatica

stopili bodo z recitacijami iz svojih del v sredo zvečer v narodnem gledališču.

V petek 17. maja bo v dvorani Zadržne gospodarske banke koncert Mariborskega tria. Na koncertu se bodo izvajala dela slavnega ruskega skladatelja Čajkovskega v spomin 100 letnice njegove smrti. Na sporedu prejšnjih Umetnostnih tednov so bile vedno le originalne skladbe štajerskih glasbenikov, ki so bile predložene posebni komisiji v konkurz. Letos pa so bile predložene samo skladbe za veliki orkester, za katerega pa ni bilo niti časa za naštudiranje, niti potrebnih sredstev.

V soboto, 18. maja, sledi v gledališču zadnja javna prireditev, krstna predstava nove Golouhove komedije »Krisalida«. Pisatelj Rudolf Golouh, ravnatelj mariborske Borze dela, se je pred nekaj leti predstavil s svojimi komedijami, ki jih je vpriporilo mariborsko gledališče, kot satirik, ki z žgočo ostrino riše in žigova nenormalne pojave današnje življenja. Njegovo novo delo pa spada v pesniško vrsto ter je povsem drugega karakterja. Gotovo pa bo prav tako zanimivo in duhovito, kakor so bila dosedanja Golouhova dela.

V nedeljo dopoldne ob 10 bo pri Orlu občni zbor Umetniškega kluba. To bo obenem zaključek III. Umetnostnega tedna ter se bodo tedaj razglasili tudi rezultati letošnjega natečaja. Letos je bilo predloženih 9 literarnih del za natečaj, 4 muzikalne stvaritve, poleg gledaliških igralcev pa so se prijavili za letošnji natečaj tudi reproduktivni glasbeniki, ker jim je to omogočil razpis konkurza. Vse štiri skladbe so napisane za veliki orkester ter zaradi tega ne bodo izvajane na posebnem koncertu v okviru letošnjega Umetnostnega tedna. Zelo razveseljivo je veliko število prijavljenih literarnih del, saj so med njimi 3 romani, 3 drame in 3 novele.

Moške srajce, pižame, samoveznice, robce, nogavice itd. v največji izbiri in ceneno pri IVAN BABIČ, Maribor, Gosposka ulica št. 24.

m Umrl je v starosti 78 let preglednik finančne kontrole v pokoj gospod Ivan Kos. Pokojnik se je udeleževal v naših organizacijah ter je bil član načelstva in blagajnik Krekove posojilnice. Pogreb bo jutri v četrtek ob 4 popoldne iz mrtvašnice na Pobrežju na franciskansko pokopališče. — V visoki starosti 81 let je umrl v Ribniškem selu št. 22. poštni poduradnik v pokoj gospod Josip

Bilo kuda Kiki svuda!
Proizvodi UNION, Zagreb.

zola v samomorilnem namenu. V bolnišnici so se zdravniki sicer trudili, da bi mu ohranili življenje, toda zaman. Prednošnim je Lunder izdihnil. Sodijo, da je vzrok njegovega samomora nesrečna ljubezen.

I Kolesa na ljubljanskih cestah in ulicah še niso varna. V zadnjih dneh so spet krepko stopili na plan kolesarski tatovi in pričeli krasti po ljubljanskih ulicah kolesa, ki jih lastniki za nekaj hipov pustijo brez nadzorstva. — Tako je Kiklu Janezu nekdo odpeljal iz prehoda v palači »Viktorije« 700 din vredno moško kolo znamke »Stadion«. — Z dvorišča gostilne Kovač na Vodnikovi cesti pa je bilo ukraden Cerarju Ivanu 600 din vredno kolo »Olerion«. — Trgovcu Ivanu Stupici pa je tat odpeljal 800 din vredno kolo znamke »Erika« izpred neke hiše v Tavčarjevi ulici. — Izpred Gnidove gostilne v Beljaški ulici je bilo Cirilu Brodniku ukraden kolo znamke »Torpedos«, vredno 800 din. — Z dvorišča Kačičeve gostilne na Tyrševi cesti je bilo ukraden 500 din vredno kolo znamke »Waffenrad« Leopoldu Čuku. — Poleg tatvin koles je bilo zadnje dni prijavljenih tudi več tatvin dinamo-svetilk.

Sitar. Bil je plemenit in blag človek, ki so ga vsi spoštovali. Pokopali ga bodo danes popoldne ob 4 popoldne ter bo šel pogreb iz mrtvašnice na Pobrežju na franciskansko pokopališče. Naj počivata v miru! Zalujočim naše iskreno sožalje!

m Nevarnost povodnji na štajerskem. Zaradi neprestanega deževja so močno narastle manjše reke na štajerskem, ki pa delajo s svojimi poplavi vedno največjo škodo. So to Pesnica, Ščavnica, Dravinja in Sotla. Poplave v dolinah teh rek bi bile sedaj prav usodne, ker bi bila letos spet uničena košnja sena, pa tudi na njivah bi bila škoda ogromna.

m Kongregacija za gospe ima jutri sestanek ob 4 popoldne.

VELIKA RAZPRODAJA

manufakturnega blaga po 20 do 30% ceneje v ČESKEM MAGAZINU v Mariboru pri glavni policiji dokler traja zaloga!

m Likovna razstava, ki jo prirede likovni umetniki s področja Umetniškega kluba ob priliki letošnjega III. umetnostnega tedna v Mariboru, bo otvorjena v soboto, 11. t. m. ob 20. uri v Unionu. Otvoril jo bo predsednik Umetniškega kluba g. dr. M. Sanderl. Razstavljena bodo sama najnovejša in izbrana dela.

m Pevski zbor Glasbene Mstice ima vključno od danes, 8. t. m. naprej samo vaje skupnega mešana zboru vsak torek, sredo in petek radi priprav za gostovanje.

m Gledališkim abonentom in imeteljem blokov. Vsi abonenti so dobili dozdaj že po 18 predstav, tako da dobijo še štiri. Oni, ki so še na zaostanku s plačilom mesečnih obrokov, se naprošajo, da svoje obveznosti čimprej poravnajo.

n Zensko društvo vabi na sestanek v četrtek, 9. t. m. ob 20. uri v dekliski šoli v Cankarjevi ulici.

m Smrtna kap na cesti. Včeraj jutraj se je pred trgovino Bač na Aleksandrovi cesti nenadoma zgrudil starček ter obležal v nezavesti. Takoj se je zbralo vse črno ljudi okrog njega, ki so mu skušali pomagati. Prišel je tudi policijski stražnik, ki je naglo poklical zdravnika. Med tem pa se starček ni več prebudil in življenje in zdravnik, ki je prišel na lice mesta, je ugotovil, da je podlegel smrtni kapi. Po lištnah, ki so jih pri mrtvem našli, so videli, da je to 82letni upokojeni železniški nadzovednik Stefan Prosenjak. Bil je na sprehodu, ko ga je na cesti doletela nagla smrt. Truplo so prepeljali v mrtvašnico.

m Električna je ubila. V Slovenski Bistrici se je pripetila nesreča, ki je zahtevala mlado življenje. Pri gradnji tovarniškega objekta je bil za poslen tudi 25 letni delavec I. Pongračič. Na odru zgradbe stoječ se je neprevidno dotaknil električne napeljave, ki je tam mimo izpeljana. Obvisel je nezavesten na žicah, ko pa so tok odklopili ter nesrečnega sneli, je bil že mrtev.

m Okraden revež. Tovarniskemu slugi Mihaelu Ajdiču je odnesel neznanec s kolesa aktovko, v kateri je imel 350 din gotovine ter za 750 din kolkov in poštinih nakaznic. Denar in vrednostnice so bile last tovarne ter je sluga s tem močno prizadet.

m Eno leto in dva meseca radi dolgega jezika. Na prošnjo pristavljamo k notici pod gornjim naslovom, ki smo jo objavili dne 4. maja, da je bila Marija Strajšek le obsojena, da pa ni ječi in da bo obsojena, ko prejme pismeno sodbo, vložila revizijo in priziv in da bo končno razsodbo izreklo višje sodišče.

Ptuj

Okrajni odbor Rdečega križa in podmladka RK dr. realne gimnazije in meščanske šole v Ptuj priredi na Telovo, dne 23. maja (v slučaju slabega vremena 26. maja) veliko prireditev v korist RK.

Smrtna žetev. V teh dneh so v Ptuj umrli: 53-letni Ježet Golob, 20-letni Jožef Javornik in 54-letni Adalbert Kaiser, ki so bili vsi v hiralnici. Naj počivajo v miru!

Tujski promet v mesecu aprilu. V aprilu je obiskalo Ptuj, oziroma je bilo prijavljenih: 241 Jugoslovancev, 11 Nemcev, 1 Madžar, 3 Italijani, 3 Poljaki in 3 Čehi Vseh prenočnin je bilo 531.

Promoviran je bil na zagrebški univerzi za doktorja medicine gosp. Erih Steudte iz Ptuja. Čestitamo!

Tatvina. Mali posestnik Rozi Majhen v Bukovcih je tat ukradel med njeno odsotnostjo od doma v soboto zadnji denar, ki ga je imela pri hiši, t. j. 450 din.

Litija

Gasilska četa Jablanska dolina priredi dne 19. maja ob 3 popoldne na trgu v Litiji veliko temboho. V slučaju slabega vremena se preloži na prihodnjo nedeljo.

KULTURNI OBZORNIK

Vloga pokojnega kardinala Verdiera v francoskem kulturnem življenju

Vpliv kardinala Verdiera v francoskem kulturnem življenju je laže razumeti kakor opisati. Javljali se je dosti bolj v velikopoteznem neotranjem usmerjanju kakor pa v zunanjih dejanjih, ki jih je moglo naštevati. Kakor se krmar oceaneškega veleparnika ne spušta v drobno delo po ladji, pa se vendar njegova roka pozna pri zadnjem čistilu na krovu, tako je bilo tudi pri njem; tako je bilo tudi pri našem Jęgliću in tako je bilo pri vsakem, ki se je na važnem mestu pokazal velikega.

Rdeča nit vsega, kar se danes piše o njem, je ugotovitev, da je bil čudovito kristalizacijsko središče najrazličnejših panog in ljudi. Francoski je že po naravi rad sam zase, po vzgoji pa še celo; lastno ičkanje in ne enovito znanje je francoski šoli suprema lex. Zato je komaj kje večja pisanost nazorov, gibanj in iskanja kakor v Franciji. Rajni kardinal pa je imel oni čudoviti dar, da je znal to pisano raznolikost usmerjati proti enotnim glavnim ciljem, ne da bi kakor koli in kogar koli odbijal. Marsikatero skupino je pritegnil z javnega trga v sklop katoliške ekumene in uvrstil med delavce, ki so že od zore delali v vinogradu. Tako se je tudi pod njegovim diskretnim vplivom uredil spor med generalom Castelnaujem in nekaterimi mlajšimi voditelji l. 1936, težave skupine mladih agitatorjev pa precej radikalnih ljudi okoli Sept in ni eluciraj, da se je za njega poravnala zadeva z Action française, skrita, pa hudo boleča rana francoskega katoliškega razumstva.

Cepprav bo stal v zgodovini predvsem kot »cardinal des chautiers«, je vendar gotovo, da je ta naslov

le zunanji izraz in posledica zgoraj povedanega. Tisti 110 dancs dograjenih cerkva, izmed katerih so mnoge velikanske, predstavljajo povezan napor nešteti del, ki jih je znal koordinirati. Tako je izrecno hotel, da morajo biti tudi v umetniškem oziru dosele starim cerkvam pariškega centra, a nositi pečat dobe, ki jih bo zidala. Sprejeli so ogromen plaz umetniškega dela, ki je ustvarilo čudovite stvari v neštetihih strokah, ki morajo sodelovati, da je cerkev dovršena. Pri tem je bil tako moderen, da so župniki obupno vili roke. Stari Slovincem zelo naklonjeni župnik v Gravelle, intimen prijatelj kardinalov, je imel na eni strani svoje nove »kardinalove« cerkve vsa okna krasno slikana, na drugi pa gole šipe, ker se mu je zdel za kardinalove ideje vneti slikar, ki mu je iz idealizma delal skoro zastoni, preveč moderen. Kardinal je znal ceniti vsako dobro voljo in jo postaviti na pravo mesto. Govoril je, sprejemal, predgovore pisal, predsedoval, pozdravljal, vabil, pa tudi podpiral, sploh bil vsem vse v vseh, tudi v najtežjih pristopnih kulturnih področjih, da se je marsikdo starejših duhovskih šol na glas čudil. On pa je nemoteno šel za ciljem: katolikom priboriti prvo mesto v francoskem kulturnem življenju, to pa na način, ki mu dela čast: prvo mesto si zaslužiti s kvaliteto. Zato pa so pod njim francoski katoliški literatje, umetniki, znanstveniki, katoliško šolstvo od najnižjega do najvišjega, vse neštete prosvetne in socialne ustanove, tja do kina, športa in telodvabe, želi uspehi, ki so jih resda pripravili drugi, a jim je dinamizem dal on.

Glinšek Franc.

»Čas« št. 7

Pred dnevi že je izšla nova številka »Časa«, revije Leonove družbe. Na vnovnem mestu je priobčena študija doc. dr. B. Gogale, sorednika revije, pod naslovom: *Politično versko vzgajanje* ter s podnaslovom *Misli po kongresu Kristusa Kralja*. V njej izhaja pisatelj s stališča, da je kongres Kristusa Kralja imel namen poziviti pri nas versko življenje, notranji verski prepoved, na kar analizira pedagoško-psihološko razna polja v človeški duševnosti, v kateri smeri naj se vrši ta verski prepoved v človeku samem. Tako govori o imanentnem in transcendentnem religioznem svetu, takem, ki ga čutimo kot nekaj osebnega, ali pa nekaj izven sebe obstoječega; resnično pa si prisvojimo religiozni svet, če Cerkev postane iz nekakega objektivnega sveta del mojega osebnega bivanja. Druga možnost je ob pojmu totalitarne krščanskega nauka, in sicer tako, da se načelo totalitarne nauka spremeni osebno v totalitarne krščanskega duha. Tudi je razlika med egocentričnim in teocentričnim pojmovanjem Boga ter avtor zahteva prerod v smislu teocentrične smeri. Tudi odnos človeka do kulture je dvojen, tak, da jo človek smatra kot avtonomno vrednoto, ki plemeniti duha in dušo, pa tudi tak, da mu vsepoved kaže pričujočnost božjo in ga vodi k Bogu. S poglobitvijo odnosa do kulture se lahko tako poglabi tudi religiozni prerod posameznega vernika. Zadnje premišljevanje pa velja vprašanju, katere človeške sposobnosti naj zajame človekovo religiozno doživljanje in izživljanje? Ali razumsko-racionalno plat, ali čustveno-hotensko ali iracionalno plat v človeku? Lahko samo eno ali drugo: ob prvem primeru se razvija razumska vera, pri drugem pa čustvena brez globljih razumskih osnov. Pisatelj pa postavlja še tretjo možnost in se zavzema zanjo: za sintezo razumske in čustvene vere, za izobraženca, ki bi veroval v močno vero naših staršev. In v teh smereh naj gre verski prerod poideanca po kongresu Kristusa Kralja.

Drugi važni članek je napisal dr. Ivan Grafenauer: *K razvoju nazorov o razmerju med umetnostjo in pravdom*, ob priliki dr. Ušeničnikove korektur v pojmovanju umetnosti. Najprej Gr. predoči svetovnonazorna nasprotja — od največjega individualizma do materialističnih kolektivističnih nazorov, ki so si pa vsi edini v boju proti Bogu. Tudi vsak nazor drugače pojmuje nalogo umetnosti: zgolj individualisti kot l'art pour l'art, kot samo sebi namen, drugi pa kot propagatorico svojih idej. Posebej se peča z individualističnimi nazori v umetnosti ter navaja razne izjave skrajnih individualistov, kakor sta bila mladi Goethe in Nietzsche, ki se zavestno bojujeta proti Bogu ter vidita v umetnosti tudi »odpuščanje« od grehov. Tem mnenjem nasproti pa postavi izreke našega Cankarja in starejšega Goetheja ter drugih treznih in velikih ljudi, ne direktnih pristašev katolištva, ki pa odzvevajo umetnosti pomen nadomestila za vero in pravdom ter jo postavljajo pod življenje kot služabnico življenja. Po teh ugotovitvah razbere razvoj katoliške teorije pri Slovenih od Mahniča do Ušeničnika, ki je v svoji zadnji korekturi prišel do istega mnenja kot drugi veliki umetniki sami: da je umetniško oblikovanje sicer avtonomno, izključno estetskega značaja, ki veže umetnika kot umetnika, da pa je npravo vprašanje v umetnosti vprašanje človeške vrednosti umetnikove in je umetnik kot človek dolžan biti npravo in dober. K temu dodaja Gr. še nekaj opomb k pozitivni nalogi umetnikovi. — Rektor univerze dr. M. Slavič priobčuje govor, ki ga je imel ob 20 letnici univerze v Unionu in kjer je nekaj nadvse zanimivih budžetskih opazkov. — Prof. dr. L. Ehrlich nadaljuje s svojimi razpravami o *Razvojni teoriji*, kjer pobija mnenje, da sistematična živalstva in primerjalna anatomija dokazujeta razvojno teorijo ter da so še drugačne možnosti za razlago zoološke sistematične in morfološke sporednice. — V *Obzorniku* je priobčen dokument o ustanovitvi naše univerze: zapisnik ministrske seje, katere se nekateri naši tedaj ministri niso udeležili. Rudolf Čučuš polemizira s Kardeljem o Ušeničnikovem pojmovanju dialektičnega materializma ter razkrinkuje Speransovo pojmovanje leninizma (Pravda o dialektičnem materializmu). Bogat je oddelček *Ocene*, kjer so ocenjeni Sovretovi: Stari Grki (dr. Trdan), Bohinjski teden (V. F.), Vilko Fajdiga: Božji otroci (J. F.), Burger: Strideset let babica (Milica Grafenauerjeva), Poljska (E. B.) in Furlan: Racionalizem in revolucija (Gogala). Pod Zapiski beremo beležke: V senci jutrišnjega dne, Duhovniki v francoski armadi (Maks Jeza) in Beležka o nagibih in namigavanjih (dr. J. Fabijan).

Produkcija šole Glasbene Matice

Pretekli teden je šola Glasbene Matice v Ljubljani na I. javni produkciji pokazala prav lepe plodove glasbene vzgoje. Nastopili so klavirski gojenci ge. Osterc-Valjalo, ge. Strukul-Verbičev, g. Sonca, dalje mladi violinisti iz šole g. Irančiča in g. Pfeiferja in en pevski gojence ge. Wistinghausseve. Pri vseh nastopajočih, od najmlajših do

odraslejših, se je videla trdna muzikalna in tehnična podlaga, ki jim jo dajejo njih učitelji, med gojenci v višjih razredih so nekateri pokazali tudi že prav lepo razvit smisel za samostojno občutno prednašanje. Poleg teh mladih solistov je nastopil solski zbor pod vodstvom prof. Sonca; mladi pevci so prav sigurno in intonacijsko čisto zapeli nekaj prisrčnih mladinskih zborov domačih komponistov (Premrla, Sattnerja, Sonca, Lipovška, Cvetka). Prav posebno pa je ugajal nastop šolskega godalnega orkestra, ki je pod vodstvom prof. Karla Jeraja zaigral nekaj krajših skladb Gadeja, Svendsena in Griega. V njihovi igri ni bilo pravih nič kake »šolske« okornosti. Umetniška roka njih dirigenta je poskrbela za tako precizno, smiselno in plastično muziciranje, da je bilo pravi užitek poslušati mlade godbenike, ki so morali navdušiti vsakega poslušalca.

Ob tej priliki naj omenim drugo podobno produkcijo, ki se je vršila že pretekli mesec v Frančiškanski dvorani. Nastopili so klavirski učenci gđe. Marice Vogelnikove in gđe. Rije Roegerjeve ter violinisti učenci ge. Vide Hribar-Jerajev. Omenjene glasbene pedagoginje so svoj čas poučevale na šoli Glasbene Matice, sedaj pa v privatnem pouku nadaljujejo glasbeno vzgojo izredno temeljito in vestno. To je dokazala dolga vrsta gojencev, ki so nastopili na tej produkciji in dosegli prave lepe uspehe.

dr. VaVo

Plesni večer N. Kirsanova in A. Žukovskega

V petek zvečer sta gostovala v našem opernem gledališču ga. Nina Kirsanova, primabalerina baleta belgrajske opere, in g. Anatolij Žukovski, baletni mojster tamošnjega baleta. Njuna nastop ni bil za nas nikakor razodetje ali doživetje. V stilu klasičnega baleta, iz katerega onadva povečini jemljata elemente svojega plesa, bi nam dandanes mogla izraziti nekaj umetniško tehtnega in prepričevalnega le moč na umetniško potenco. Te pri omenjenih plesalcih ni bilo mogoče zaslediti; njuno umetniško hotenje in izživljanje se giblje precej na površini, do bistva umetniškega plesa prav gotovo ne seže. Zato bi v njunih plesnih kompozicijah zaman iskali kakšno globljo vsebino ali izraza, tudi ne v onih, kjer bi po naslovu (n. pr. Vizija, Andante iz Čajkovskega V. simfonije) kaj takega upravičeno pričakovali. Zato je tudi razumljivo, da je njuna plesna invencija dokaj skromna in enolična, ker se ne poraja iz globine osebnega doživljanja. Njuna tehnična izvedba pa je bilo lepo ugašana, z njo sta znala doseči marsikak virtuosni efekt in tako navdušiti sicer bolj maloštevilno občinstvo. Obe skledni točki prvega in drugega dela (J. Strauss: Na plesu, Ravel: Bolero), ki sta bili najbolj učinkoviti, pa sta bili po celotni zasnovi prelahki, da bi ju lahko tehtali na strogi umetniški tehtnici.

Vmesne točke so izpolnile pesmi Mokranjca, Musorjskega, Napravnika, Čajkovskega, De Falla in Sancheza, ki jih je pel baritonist g. Boris Popov. Najbolj so ugajale od njih elovita »Pesem o bolhi« (Musorjski), De Fallova »Jota« in »Meksikanska pesem« Sancheza, ki jih je g. Popov s svojim lepim glasom zapel prav izrazito in občutno. Plesalec kot tudi g. Popov so našli v klavirski spremljavi g. Dan. Švare močno muzikalno oporo. dr. VaVo

Jan Hudec umrl v Pragi. Znani prevajalec iz slovenske literature in veliki ljubitelj naše kulture Jan Hudec je umrl v Pragi v starosti 84 let. Prevajal je Cankarja, Meška, predvsem pa Vojnoviča in veliko pripomogel k popularizaciji južnoslovenskih književnosti v Pragi. Zato ga je ob 80 letnici odbor Češko-jugoslovenske lige v Ljubljani imenoval za svojega častnega člana ter mu v Pragi izročil diplomu s posebno deputacijo, v kateri je bil tudi član našega uredništva. Doma je bil iz Molemburka. Deloval je na praški univerzi kot fakultetni tajnik ter se je tako seznanil s slovenskimi dijaki in slovensko književnostjo. Naj mu bo lahka češka zemlja, med nami pa mu bo ohranjen spomin.

Akademski založba v Ljubljani naznanja, da je začela izdajati novo serijo enciklopedične zbirke, v kateri bodo zbrani kratki pregledi vseh važnejših pojavov slovenske in slovanske kulture. Ta snov bo obravnavana v posameznih knjižnicah, ki bodo zase enota in celota. Tako je zasnovala zbirko »Pogledi«, katere prve tri knjige bodo izšle te dni. Začetek zbirke je dr. Glogar zbral alorizme iz Levstika pod naslovom »Besede Slovincem«. Kot druga zbirka bo izšla Umetnost v Primorju, ki jo je spisal univ. prof. dr. Metel in v kateri je podal umetnostno kulturno geografijo tega ozemlja na meji dveh narodnosti in dveh kultur. Zbirko bo krasilo 25 podob. Univ. prof. in konservator dr. Mesmesel bo podal monografijo Jožefa Petkovskega s 23 podobami. Cena posameznim sešitkom bo 12 din, ilustriranim ali pa z dvojnimi obsegom pa 24 dinarjev.

Pred binkoštni

Pred oknom se dviga svetlozelena krošnja lipe, zadaj na vrtu pa se vzpenjajo vitki topoli v svilen modrin pomladanskega jutra. Majnice cveto in trate so prepletene z rumenimi in belimi cvetkami. Vonj po topli, prebujajoči se zemlji se širi v jutranjo svežost. Pod modrozlatim binkoštnim nebesom se škoric, sinice in ščinkavci radujejo nove, očarajoče pomladi.

Binkoštni Duh preveva deželo. Prihaja s šuštenjem listov, z žuborenjem vod in vodice, z iskrenim žvrgolenjem drobnih ptic. Pripravlja nas na veliki, prazniški čas v letu. Studenci vsega živčnega so odprti in tisočero se pojavlja čudež nastajanja, cvetenja in izpolnitve.

To je Duh, ki nas prešinja z orgelskim bučanjem starodavnih, nabožnih pesmic, ko sonce kradoma sili v cerkev skozi pisane šipe. To je tisti Duh, ki ga je pesnik izrazil z besedami: »O, zvezda in roža, duh in telo, ljubezen, trpljenje in čas na vekomaj!«

Z večnimi čudeži se razlije po svetu in odpre srca, ki so še v bližini božjega pratemelja življenja. Spoznamo ga v petju ptic, v cvetu rož, v hrumečih nevihtah, v praznih zvokih jutranjega zvona!

Breza dehti na trati in sonce polzi po knjigah, ki so v njih pomladanske sanje pesnikov.

Tako se bližajo binkoštni prazniki z jasnimi in čistimi urami, ki so polne zelenja in zlata in plavajo z oblaki v daljo.

Drugo največje mesto na svetu

To je milijonsko mesto Tokio, prestolnica Japonske. Pravkar so prešteli prebivalstvo tega mesta in so našli 7.001.560 glav. Tako je postala japonska prestolnica drugo največje mesto sveta. Samo Newyork je še za nekaj večji. Med 7 milijoni ljudi v Tokiju je 3.599.908 moških in 3.401.657 žensk. Tujecev je v Tokiju 5482. Samostojno gospodinjstvo ima v Tokiju 1.519.954 ljudi s povprečnim številom štirih oseb.

Rojstev je bilo lani 115.982; rodilo se je 59.400 dečkov in 56.582 dekle. Umrlo je 61.245 oseb.

Največja japonska družina

Kakor poročajo iz Tokija, so nedavno iztaknili v vasi Furuki, v prefekturi Hyogo, neko družino, ki je brez dvoma največja na Japonskem. Poglavar družine Hahiroemon Hattori je star 100 let. Njegova žena Tome Hattori pa ima 90 let. V hiši teh dveh prebiva — po stari japonski šegi — še 61 letni najstarejši sin Tarokih Hattori s svojo ženo Kane. Ta zakonska dvojica ima pet otrok, sina in štiri hčere. Sin Jaji Hattori, ki ima 31 let, je oče treh otrok, ki pripadajo torej že četrtemu rodu. Stari Hattori ima tedaj 48 pravnukov. Koliko je pa vseh članov družine, vseh tih otrok, vnukov in žen, pa sploh še niso dognali.

Se bolj važno kot je število članov te družine, je pa to, da v poslednjih 50 letih — torej v pol

Angleški finančni minister sir John Simon s svojo ženo.

stoletju! — ni še nihče tega rodu umrl in tudi ni bil nihče resno bolan! Stoletni Hahiroemon in njegova žena sta tako privezana na svojo grudo, da sta samo enkrat odšla iz svojega rojstnega kraja, in sicer na Franko pot k boginji Isi. A tudi to pot sta peš opravila. Leta 1933 so v čast poglavarja te družine blizu hiše postavili spomenik, in še vedno gre stoletni starček vsak dan do tega spomenika, pa bodi vreme grdo ali lepo.

Staro kitajsko posebnost so odpravili

Dve prastari posebnosti so nedavno odpravili na Kitajskem. Prva je bila ta, da so bolniki le tedaj plačali svojega zdravnika, če so bili zares ozdravljeni. Če je pa kdo spet zbolel, mu ni bilo treba zdravnika plačati. Druga pa je bila ta, da je moral sleherni zdravnik, kdaj je umrl kdo, ki ga je on zdravil, prižgati pred svojimi vrati lučko. Tako je bilo moči že od daleč spoznati zdravnika, ki mu je pomrl največ bolnikov. Zdaj sta te dve naredbi, ki sta bili za zdravnike zares nerodni, a mogoče koristni? — vendarle odpravljene.

ŠPORT

Jack Dempsey — od prvaka v boks do bogataša

Jack Dempsey je še vedno veliko ime med ljubitelji boksarskega športa. Sedem let neprestano si je lastil svetovno prvenstvo, na deset tisoče ljudi ga je hodilo gledat, kako se bori v ringu. Z milijoni dolarjev je napolnjeval blagajno svojega menagerja Rickarda, vse dotlej, ko mu je ponosni naslov prvaka odvzel Gene Tuney, ki pa je imel brez dvoma manj trgovskega duha, kakor Dempsey. Tisti časi, ko sta se ta dva borila — to so bili zlati časi...

Nov rekord.

Še dandanes se prireditelji najrazličnejših boksarskih mathev potegujejo za Dempseyja, ki ga hočejo imeti kot »tretjega človeka v ringu«. Kadar se namreč izve, da bo Dempsey sodil ta in ta math, tedaj se število gledalcev neprimerno poveča. Toda Jack ne sprejme vsake ponudbe. Trgovsko preračuna, koliko mu bo nesla ta ali ona borba, kateri bo on sodnik. V Manilli so mu izplačali za sojenje matha med Leom-Garcio le »svotico« 250.000 din. Toliko do sedaj še noben boksarski sodnik ni prejel za svoj »stru«. V Portorici je pa izkupil Dempsey od srečanja med Salicom in Escobarom tudi čedne denarce (150.000 din). Tekom vsega lanskega leta pa je zaslužil v svojem sodniškem poklicu prav gotovo preko milijon dinarjev. Seveda je to le njegov postranski zaslužek.

Hotelir, industrijalec, politik itd.

V New Yorku ima Dempsey veliko restavracijo preko poti »Madison Square Garden«, koder vsak večer pozdravlja svoje goste, ki niso baš skromni pri zapravljanju težko ali lahko prisluženi denarcev. Pa tudi cene v njegovem lokalu niso nizke. Z vsakim spregovorijo nekaj besedi, stiska jim prijateljsko roko — in posel gre v svet kot le kaj. Poleg tega lokala pa ima še drugo restavracijo s hotelom v letoviškem kraju Miamijs, pa še dveh gostinskih obratov v Californiji in Meksiki je lastnik. Prav tako je soudeležen z velikim deležem kapitala pri neki konfekcijski tvornici, uspešno špekulira s petrolejem in je tovarnar likerjev. Poleg vseh teh dohodkov pa mu denar leti v blaginjo tudi na ta način, da svoje ime daje raznim trdkam in reklamne svrhe. Pa tudi za politiko se v zadnjem času precej zanima.

Torej, vse v vsem. Velik je vzpon tega človeka, ki je započel svojo kariero kot »tramp« (to je brezposelni ameriški delavec, ki hodi od mesta do mesta in si išče službu). 40 letni Dempsey bi mogel doseči še zavidljivo politično kariero. Stalno se pojavlja kot govornik na najrazličnejših shodih in povsod prihaja njegova popularnost od vidnega izraza. Dogoditi se zna, da bo Dempsey imel še vidno mesto, kakor ga ni dosegel še noben boksarski prvak sveta.

Po svetu

Italijanska atletska zveza je sprejela ponudbo Nemčije, da se obe lahkoatletski reprezentanci sestane 3. in 4. avgusta v Berlinu. Prav tako so Italijani dokončno sprejeli tudi napovedani dvoboj z našo lahkoatletsko reprezentanco, ki se bo pa vršil na italijanskih tleh, dočim je povratni dvoboj določen za leto 1941 pri nas. To je torej že 5 srečanje, ki so ga Italijani sprejeli za letošnje leto.

Od športov v Turčiji je najbolj priljubljen nogomet. Nato pa rokborba in lahkoatletika. Na največje nogometne prireditve prihaja povprečno po 10.000 gledalcev, na važne rokoborske tekme po 7000 gledalcev. Na Balkanske igre (atletske) pa je prišlo 20.000 gledalcev. V Turčiji se nahaja

poseben Balkanski komite, katerega dolžnost je, skrbeti za izvedbo Balkanskih iger. Ves šport spada v Turčiji neposredno pod upravo vlade. Za organizacijo VI. Balkanskih iger je dobila turška atletska zveza 210.000 dinarjev, dočim je dobila prav ista atletska zveza za samo organizacijo še podporo 35.000 turških lir.

Po nedeljski pičli zmagi Italije nad Nemčijo si lahko ogledamo kako izgleda bilanca dosedanjih njihovih srečanj:

- 1923 v Milanu 3:1 za Italijo.
- 1924 v Duisburgu 1:0 za Italijo.
- 1929 v Turinu 2:1 za Nemčijo.
- 1930 v Frankfurtu 2:0 za Italijo.
- 1933 v Bologni 3:1 za Italijo.
- 1936 v Berlinu 2:2 neodločeno.
- 1938 v Florenci 3:2 za Italijo.
- 1939 v Berlinu 5:2 za Nemčijo.
- 1940 v Milanu 3:2 za Italijo.

Po odigranih tekмах predzadnje nedelje v Švici izgleda švicarska nacionalna liga takole:

1. Servette: slede: Lugano, Grenchen, Grasshoppers, Chaux-de-Fds, Nordstern, Lausanne, Young Boys, Luzern, Young Fellows, St. Gallen, in Biel.

Pri mednarodnem tekmanju letalskih modelov na gori Teck v pokrajini Schwaben je bil dosežen nov rekord. Dosegel ga je Widmer s svojim modelom v času 1 ure 2 minuti in 50 sek.

V madžarskem nogometu vodijo kot najboljši strelci naslednji igrači: Dr. Sarosi (Ferencváros) 17 golov, enako število je dosegel Nemes (Kispest); s 16 zgoditki sta Nagy (Szeged) in Olajkar (Kispest); 15 golov je zabil Turay II.; s 13 sta Serfözö (Szűketaxi) in Moroc (Haladás). Nato slede še ostali.

V nedeljo so bile končane v Rimu konjske dirke z mednarodno udeležbo. Tekmovalci so se borili za nagrade italijanskega kralja, ki je tudi samo prisostvoval dirkam. Zmagal je nemški kapetan Brickmann, drugi je bil italijanski podpolkovnik Bettoni. Kralj je osebno izročil zmagovalcu svojo nagrado.

Thomas-Walthour sta zmagala v veliki kolesarski dirki, ki nosi naslov »Sest dni Pittsburga«. V 145 urah ko sta vozila, sta prevozila prubo 3800 km.

Nemci bodo svoje teniško sezono otvorili dne 16. maja ko bodo priredili turnir v Wiesbadenu. Turnir bo trajal do 19. maja.

Plavalna reprezentanca Napolija je premagala budimpeštansko moštvo M. A. C. z 34:29 točkami. Tudi v waterpolu so zmagali Italijani, ko so tolkli Madžare s 3:1. Na dvoboju je bil dosežen tudi lep rezultat Madžara Elmarija na progi 100 m prosto v času 1:03.3 in na 200 m prosto Madžara Fabijanija s časom 2:53.8.

Grčija in Italija se bosta sestali s svojimi lahkoatletci 29. in 30. junija v Atenah. Srečanje se bo vršilo na stadionu kjer se vedno vrše Blakanske igre.

Bologna, vodeči klub v italijanskem nogometu bo skoro znatno okrepljen z igračem, ki bo prišel iz Amerike. Galvalizzi, branilec kluba »Rample Junior« iz Montevidea bo prišel v vrste bolognskega kluba.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Kolesarsko društvo »Ljubljance« obvešča vse občane, da bo 9. maja ob 7 na sedežu kluba. — Iste dne ob 8 pa bo sestanek za vse ljubitelje kolesarskega športa pri Selanu v Dobrujnah zaradi izleta v Zupanovo jamo, ki bo 19. maja. Prosimo, da se s stanka udeležijo vsi, ki se za izlet zanimajo. — Odber.

Besarabija

Ruski poslanik Surič, ki je bil iz Pariza tako rekoč izgnan s svojim osebjem vred, se je v Bukarešti ustavil v hotelu Continentalu in je ondi sprejemal svoje tovariše iz Aten, Sofije in Budimpešte. Mimo tega se je sestal tudi z dr. Clodiusom, ki je poseben pooblaščenec Nemčije za južnovzhodno Evropo.

Kaj se dogaja na Romunskem?

Skoraj da že govorijo o nevarnosti ruskega vpadu v Besarabijo, v pokrajino, ki se razteza od Černovic do izliva Donave in je že 600 let predmet spora obeh držav, to se pravi odtlej, ko je prva romunska vladarska rodbina, rodbina Basarab, dala tej važni obsežni pokrajini svoje ime.

»Kaj počenja Surič v Bukarešti?« sem vprašal v Bernu romunskega načelnika dopisnega urada dr. Anastasiuja.

»Mislim, da bi rad užil še kaj lepih dni, preden pojde v Moskvo.«

»Ali menite, da morem še v Bukarešto, preden bo izbruhnila romunsko-ruska vojna?«

»Mi se nič ne bojimo,« pravi dr. Anastasiu.

»Nič se ne bojite, da bo vojna?«

»Pravim, da se vojske ne bojimo. Če Rusi hočejo — prav!«

Zares so Romuni v poslednjih letih mnogo popravili tega, kar so v prejšnjih letih zamudili. Od začetka leta 1939 se 1.500.000 mož trudi, da zgradi na vsem severnem polkrogu, to je od Arada do Teraspola, močno, nezavzetno obrambno črto, »Karolovo črto«. Vsa armada je že leto dni mobilizirana. Tako da ne bo mogla taka mobilizacijska komedija kakor pri mobilizaciji med svetovno vojno, l. 1916, ko je bilo splošno vpoklicanih 300.000 mož, pa jih je obležalo na bojišču 800.000.

Na severu in severozahodu je Romunija imenito zavarovana s Karpati, to je gorovje, ki že 1400 let varuje romunsko plemo, da je ostalo čiste krvi, tako da se ni posrečilo ne Turkom in ne Rusom, ne Madžarom ne Nemcem, da bi bili kdaj koli za dalj časa zasedli te divje gorske predele.

Romunska armada je po novem razdeljena na tri dele:

1. Prva je redna vojska, ki sestoji iz 1 milijon 600.000 mož.

2. Nadomestne čete iz vojakov od 18—21 let, ki so vojaško že izvežbani.

3. Nemobilizirani starci, ženske in otroci, ki so prav tako že organizirani in imajo za čas vojske svoje posebne določene naloge.

Kralj Karol, vrhovni poveljnik, se je že kot prestolonaslednik izkazal s svojim polkom »Prestolonaslednik Karol«, ki je bil vzor discipline in reda za vso vojsko.

Generalštabni šef Florian Tcenescu je strokovnjak prve vrste.

Kakor armada, je bila izboljšana tudi proizvodnja orožja. Tako ima Romunija zdaj tri letalske tovarne, ki so zgrajene na pr. v Brasoivu, pod zemljo in so varne pred bombami. Ondi izdelujejo predvsem lovska letala tipa »Set«, ki so narejena po angleških in francoskih patentih. Težki bombniki so italijanskega izvora in so zgrajeni pri Caproniju. V Romuniji biva zdaj italijanska vojaška misija 30 oseb, ki vežba romunske letalce.

Kakor rečeno, je jako dobro poskrbljeno za dobro obrambo, zlasti za primer glede na zadržanje prebivalstva. Tozadevno se je stvar posebno glede na manjšine jako izboljšala, tako da bo mogla Romunija v primeru kake vojne poslati tudi dober del svoje policije, ki je bila doslej tako krvavo potrebna za notranji red, na bojišče. V Romuniji so zdaj ogrski, nemški, ruski in bolgarski Romuni slednjič le sprevideli, da jim je v tej državi navzlic vsemu vendarle bolje kot bi jim bilo v domovini.

Rusija bi jako veliko tvegala, če bi hotela vpasti v Besarabijo.

A kakšne koristi bi imela Rusija, če bi došla Besarabijo v svojo oblast?

Prvič bi bilo jako važno zanjo, ko bi se s tem podaljšala črnomorska obala za 200 km, saj so Romuni že od nekdaj težko gledali, ko se je ruski petrolej prevažal iz Bakuja v Constanco — kot po najkrajši poti. Mimo tega je romunsko vojaško pristanišče Mangalia, s svojim izvrstnim nadmorskim in podmorskim brodomem samo 52 km oddaljeno od Constanca.

Drugič bi se z zavzetjem Besarabije približali Rusi k izpolnitvi drugega svojega velikega vojnega smotra, namreč da bi imeli priložnost evropsko Turčijo s Carigradom vred. To bi pa pomenilo gospodstvo nad Bosporjem in nad Dardanelami in tako se na mah pojasnijo, zakaj so zavezniške čete z generalom Weygandom v prednjem Orientu na straži.

A nimata samo Anglija in Francija skrb za južnovzhodno Evropo. Tudi Svica (dopis iz švicarskega lista »Basler Nachrichten«) misli na 2000 svojih ljudi, ki so že 100 let naseljeni v Besarabiji kot kmetje in rokodelci.

»Če bi nam bila kdaj vsiljena vojska,« je dejal romunski poslanik v Švici, »bomo vsaj imeli dovolj svojega petroleja za svoje tanke, letala in ladje.«

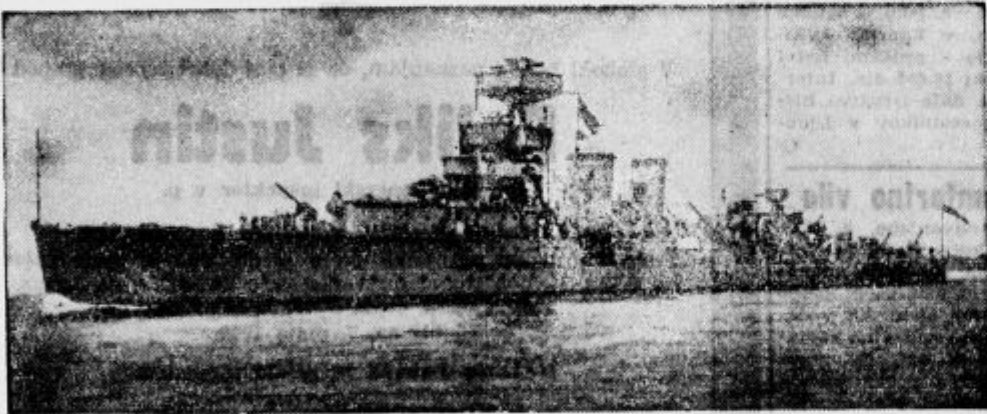

Apostolski nuncij v Berlinu, Orsenigo, španski poslanik Magaz in belgijski poslanik Davignon, ko poslušajo govor zunanjega ministra Ribbentropa.

Kranj

Vino — shranitvene knjige, ki jih morajo lastniki zasebnih shranitvenih naprav na svoj račun, bo tiskalo Tiskovno društvo v Kranju točno po predpisnem obrazcu, tako da bodo uporabne za vino in za žganje hkrati. Cena, računana po polah, bo zavisna od čimvečjega naročila oziroma naklade. Zato naj oni oddelki, ki imajo take obrtne stranke, to knjigo — računano po polah — takoj naroče in naj navedejo, če žele knjigo vezano ali posamezne pole. Zaradi naklade te zasebne tiskovine je umestno, da se naroče nemudoma izvrše. — Tiskovno društvo v Kranju, r. z. z. o. z.

Dramatski odsek opozarja prijavitelje na »Hamleta«, da bo izlet v nedeljo, 12. t. m. in ne v sredo, kot je bilo prvotno določeno, ker so vse vstopnice razprodane.

Britanska križarka za obrambo zoper napade letal, »Coventry«, ki so jo napadli nemški bombniki.

Poročnik Heim

22

Vohunska povest iz časa svetovne vojne.

Ta mikrofotografska priprava pa je bila pod imenom »Bog z nami« prirejena kot zapiska na posebnem oficirskem pasu, ki sem ga Stiefelu prepovedal nositi. Zal mi je, da nisem bolj pazil na to. Ta priprava zmanjša razne predmete in slike, ki se dajo pozneje povečati in uporabiti. Ta dokaz se mi zdi zadosten Rad bi še kaj našel v Stiefelovih zapiskih, a nimam mnogo upanja na uspeh. — Vodil je seznam svojih vinskih vrčev in njihov izvor. Ni vzroka, da ne bi bil on vpisal svojih vohunskih uspehov in pridobitev. Na žalost pa nisem mogel razvozlati načina njegove pisave. Bojim se, da je ne bom mogel. Vsaka njegova okrajšava je bila tako narejena, kakor se je trenutno domislil brez vsakega zakona ali pravila, da le da svojemu spominu kako oporno točko. Cele ure sem se zamanj mučil z njegovimi papirji.

»Čuvajte svoje zdravje, moj dobri prijatelj,« pravi Niederstoff zaskrbeljeno. »Silno ste utrujeni.«

»Kar se tiče Stiefelovega umora samega,« vpraša Strohberg, »ali ni nič novega?«

»Nič.«

»Toda ali vse to ne odkriva novih obzorij?« pravi Kompars.

»Oh, kaj tisto!« ga je zavrnil Niederstoff ljubeznivo in preprosto. »Glavno je, da je ta ničvrednež vohun. Zdjaj, ko je mrtev, smo varni pred vsako bojaznijo. Zadevo bomo že uredili. Potem bomo lahko mirni. Moj Bog, zdi se mi, da sem začel znova živeti.«

Nenadoma je začutil potrebo, da odkrije svoje srce. Začel je govoriti sam s seboj in hodil po pisarni sem in tja z velikimi mladeniški koraki:

»Zelo me je razburila ta grožnja, ki je visela nad mojo komandanturo. Prav lahko vam rečem, da je bila vzrok moji boleznici neka težka slutnja, da bom moral zapustiti to mesto v tistem trenutku, ko bi se zdelo, da moja prizadevanja za medsebojno razumevanje in zblizanje med nami in prebivalci, bodočimi nemškimi državljani, že kaže prve uspehe in sadove. — Seveda. Kaj me gledate tako začudeno? Ali ne razumete moje velike ideje? Razume se, da bo treba stoletja, da bodo ti ljudje v celoti vključeni v nemško cesarstvo. Toda med tem je treba pripravljati asimilacijo in jaz hočem biti prvi pri tem delu; zato mora pa vlada v teh krajih dolgo časa ostati kolonialnega tupa. Sam sem za to delo tudi našel, preprčal in pridobil prvo zavezništvo, neko nenavadno žensko. Vam, Heim, se moram zahvaliti, da morem tako skrbno vršiti svojo dolžnost kakor vi vsi, posebno pa Heim. Ne bom ga pozabil Prihodnji petek pridite k meni, kjer bomo proslavili vaš uspeh. Ali ste glasbenik? Slišali boste harfistko, ki je zelo velika umetnica. Vi tudi, Strohberg, se razume.«

Ze je bil obrnjen proti vratom Heim je v taki naglici hotel nekaj povedati, da je požrl polovico besedi.

»Gospod poveljnik, še neka tožba je, na katero se mi zdi neobhodno potrebno obrniti vašo pozornost. Gospod kurat Huppenschlacht je prekršil vojaška pravila. Brez naše vednosti je razposlal naravnost armadi tisti izvod »Najvažnejših verskih resnic«, v katerem so bili tudi objavljeni vohuni v našem mestu. Ne mislite, gospod grof, da vam zato podčrtavam to dejstvo, ker bi me to mučilo in ker je gospod kurat postal, kakor da bi me hotel vreči skozi vrata komandature. Istočasno je proglasil Saint-Quarentin za vohunsko gnezdo ter se pregrešil v nezaupanju nasproti vam samim.«

»Res ie,« pravi Niederstoff in namršni obrvi.

N-CEMENT

Nepremočljivi cement za izolacije in vodogradnje,

za gradnjo podzemeljskih objektov, kanalov, bazenov, predorov itd. Za izolacijo zidov, balkonov, teras itd. — Izdelek tovarne »Dalmatia d. d.« — Zastopstvo in zaloga:

Gregovič & Co. • Ljubljana • Celovška 37 • Tel. 39-48

Celjske novice

c Fantovski odsek Celje ima drevi ob 8 v Domu svoj redni sestanek na katerem bo predaval g. prof. Mirko Bitenc. Vabljeni k polnoštevni udeležbi!

c Zanimiva ugotovitev. V minuli zimi je tudi v celjskem okraju napravil zajec na sadnem drevju občutno škodo. Iz gospodarske statistike, pri kateri se je upoštevala zares najnižja cenitev, smo ugotovili, da je zajec poškodoval v celjskem okraju 8907 sadnih dreves in popolnoma uničil 1553 dreves v starosti od 4—15 let in s tem napravil nad 330.000 din škode. Vse to škodo mora trpeti 478 sadjarjev, te pa ne bi mogli kriti v smislu lovškega zakona, češ, da niso imeli sadno drevje dovolj zavarovano. Če bi upoštevali delo in stroške, ki so jih imeli sadjarji s tem, da so proti zajcu drevje zavarovali, lahko računamo, da se škoda po zajcu ogromno poveča. Zakupnina lovišč znaša le 43.000 din. Iz tega vidimo, da je zajec največji škodljivec sadnega drevja in da je sorazmerje med lovsko zakupnino in škodo samo na sadnem drevju preveliko.

c Hmeljarski tabor v Zalcu in »Jutro«. Dobro obiskan hmeljarski tabor v Zalcu na praznik Kristusovega Vnebohoda ni prav nič ugajal »Jutrovemu« poročevalcu, ki je po tridnevem premišljevanju vendar posvetil v nedeljski številki »Jutra« svoje razmotrivanje o tem taboru. Njegovo razmotrivanje razumemo, saj vemo, da se vpricho toliko hmeljarjev ni dobro počutil v dvorani in si ni upal izreči besede. Pravi, da je bilo na zborovanju le nekaj desetih članov Hmeljarske zadruge in dobrih sto interesentov iz hmeljarskih trgovskih vrst. V svojem poročilu pravi, da so se hmeljarji čudili, čemu se takšnemu, povsem gospodarskemu zborovanju pridajajo ukrepi, ki so sicer v navadi pri kakšnih političnih shodih. Kje je opazil te »posebne ukrepe«, ne vemo, ker jih tudi hmeljarji niso opazili.

c Iz drevčeve avtomobila je padel natak Ivan Koprivc v Vranskega. Pri padcu je dobil hujše notranje poškodbe in so ga našli na cesti še nezavestnega ter ga takoj prepeljali v celjsko bolnišnico. Kako je prav za prav do te nesreče prišlo, še ni znano.

c Na Sp. Hudinji 85 pri Celju je umrl sinček pekovskega pomočnika Petek Josip, v celjski bolnišnici pa je umrl 6letni sinček posestnika Šlaus Avgust iz Frankolovega in 78letni prevzitar Vovk Mihael iz Pilstanja. Naj počivajo v miru!

c Razprava zaradi znanega kavarniškega incidenta. Včeraj se je na okrožnem sodišču v Celju končala razprava proti inž. Adolfu Maku Westnu zaradi incidenta v kavarni »Merkur« v Celju. Prvi je bil zaslišan g. Kraupner Rihard, trgovec iz Celja, ki je izjavil: V mlekarni Roza Camparuti je prišlo med inž. Westnom in menoj do incidenta, pri katerem je inž. Westen izrekel besede: »Hinaus mit den Windischen!« Pozneje je v kavarni »Merkur« prišlo do sličnega incidenta, pri katerem je g. inž. Westen izrekel: »Du windischer Hund!«

Cerknica

V nedeljo, 5. maja je priredil naš Marijin vrtec materinsko proslavo, ki je bila predmet izrednega zanimanja v Cerknici. Na sporedu so bile deklaracije naših malčkov, petje, govor učitelja g. Perharica, ki je v globoko občutenem in zasnovanem govoru poveljeval žrtev in delo naših zemeljskih mater, ki v ljubezni sebe darujejo za blagor otrok. Prisrčen prizorček rajanja »Rožmarin« je tako navdušil, da so morali ponavljati. Nad vse nepričakovano pa je izpadla igrice »Pavelčkova pisčalka«. Vse točke je pripravila gdč. učiteljica Šemrov Anica, kateri dolgujemo veliko hvale. Pokazala je pot, po kateri naj gredo za njo vzgojiteljice, ki hočejo izpolniti svojo vlogo kot negovalke mladega cerkniškega cvetja v veselje staršev in ponos kraja. Dvorana je bila zares polna in vtis prireditve nepozaben.

zagrabil stol in ga vrgel proti Kraupnerju. Trgovec Josip Debenjak je izjavil, da je inž. Westen v kavarni Merkur tudi njega pozdravil: »Schon wieder ein windischer Hund!« Priča Zager Miroslav, šofer mariborskega avtobusnega podjetja, je izpovedal, da je bil g. Westen zelo vinen. Isto sta izpovedali priči Toplak in Krivec. Martini Fric in Robert Erzinek sta izpovedala, da inkriminiranih besed nista slišala. Zaradi incidenta v mlekarni Rosa Camparuti sta bili zaslišani priči Dvoršak Anica in Hajbenku Heda, ki sta izpovedali, da Westen besed »Hinaus mit den Windischen!« ni izrekel. Ob koncu zaslišanja sta bila Kraupner in Debenjak zaprišežena in sta svojo izpoved potrdila s prisego. Sodnik okrožnega sodišča dr. Kraut je nato razglasil razsodbo, po kateri se inž. Adolf Maks Westen obsoja po čl. 5 zakona o zaščiti države na 2 meseca zapore, 8000 din denarne kazni, 1000 din povprečnine in na povračilo vseh pravnih stroškov. Zagovornik dr. Skoberne je vložil proti razsodbi priziv.

Trbovlje

Jubilej vrliga moža. Danes obhaja 70-letnico svojega trudopolnega življenja upokojeni rudar g. Anton Kurent. Naš slavilnec je vzoren katoliški mož in dober ter skrben družinski oče, ki je svojo številno družino vzgajal v pravem krščanskem duhu. Pri vsem, kar je v zvezi s cerkvijo in njenim življenjem, je gotovo poleg Kurentov oče. Značajnega in dobrovrčnega moža vsi ljubijo in visoko spoštujejo. Bog ohrani našega slavilnca še mnogo let zdravega in zadovoljnega njegovi dobri družini in tukajšnji cerkvi. K visokemu življenjskemu jubileju Kurentovemu očetu tudi mi lekrno čestitamo.

Kam z našo mladino? nam bo prišel predavati znani upravnik poklone svetovalnice in posredovalnice iz Ljubljane g. dr. Vlado Schmidt. Tako zanimivega in aktualnega predavanja, kakor bo tema »Pomen poklone svetovanja za starše in njihove otroke«, še ni bilo v Trbovljah. Tudi pri nas, kjer je toliko mladine, je potrebna poklona svetovalnica. Starši in ostali, ki imate opravka z mladino in ki imate težave z izbiro njih poklica, udeležite se zanimivega predavanja, ki bo v okviru društva Šola in dom v telovadnici meščanske šole v Trbovljah v četrtek, dne 9. maja ob 19. Vstop prost.

»Utopljenca« bodo še enkrat ponovili. Ker v nedeljo nekateri niso dobili več vstopnice, se bo igra ponovila še na binkoštni ponedeljek zvečer ob pol oemih v Društvenem domu.

»Pastir Kostja«, velik ruski film, bo predvajal kino Društveni dom za binkoštno praznike.

Brežice

Mladina ljudske šole je priredila dne 4. in 5. maja materinsko proslavo v prid CMD. Uvodoma je bil lepo uspel prizor »Materi za god«, nakar je sledila obrambno-vzgojna spevoigra »Poštelski zaklad«. Vsa dejanja so bila podana prav dobro. Vsebinska pa je časa primerna; saj je med vso predstavo prevečala misel: molj in delaj, ljubi svojega bližnjega in ljubi svojo domovino! Vlogo staršev Martinka je z doživljem podal učitelj g. Karlo Sautin in s tem držal mnogoštevilno otročad v harmoniji. Prireditelj je bila zavodu in izvajalcem v čast in tudi deležna obakrat toplega priznanja s strani polne dvorane občinstva. Režija je bila v rokah učiteljice ge. Slave Voukove.

»Sicer pa, moj dragi poročnik,« je pravil kurat, »sem mislil, da ste samo navaden policijski oficir. Niti najmanj nisem slutil, da bi te vohunske zadeve spadale v vaš delokrog. Če bi bil vedel, mislite... Končno je vse dobro, kar se dobro izteče. Sedaj lahko spimo na obeh ušesih, ker je vaša zmaga popolna...«

Tedaj se je Kompars hrupno zakrohotal. Njegova veselost je bila prisiljena; to je bilo očito. Ni je skušal spremeniti, ampak je prostovoljno še naprej pretiraval. Njegovo nesramno postopanje je zadobil žaljiv značaj. Duhovnik je obmolnil in večkrat po malem pljunil v svojo pipo.

»Oprostite, gospod kurat, to je od nervoznosti.«

»Nič hudega. Ali niste bolni?«

»Boln, ne, ampak razburjen, kakor smo vsi. Dobro čutimo, da kljub strašnim naporom poročnika Heima nismo napravili nobenega resnega koraka v borbi proti vohunstvu v Saint-Quarentinu. Kar naravnost si priznajmo.«

Z ogorčenjem so se dvignili proti njemu.

»Pojasnite!« pravi Schmidt posmehljivo.

»Naj bo,« odgovori Kompars. »Da dobimo celotno sliko o vsem, kar se godi v mestu, se moramo najprej otresti brezplodnih razmotirvanj. Pomisliti moramo na dve stvari:«

1. Naši sovražniki so gotovo imeli nujen vzrok, da so ubili Stiefela. Dobro so vedeli, v kako strašno nevarnost so postavili vse prebivalstvo. Ali ni Heim v zadoščenju zahteval preselitev vseh moških prebivalcev. Bodite za trdno prepričani, da so pričakovali kaj podobnega. Njihovo enotno in vzajemno mišljenje lahko postavimo za zgled.

2. Nikoli mi ne boste dokazali, da bi imeli Francozi v zadnjih tednih tako sijajne uspehe, če ne bi imeli tu neke vohunske organizacije s šefom na čelu in pomočniki, ki izvršujejo po-

Birmanska darila

po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar
LJUBLJANA, Sv. Petra c. 36.

Preveč blaga ima

TRPIN, zato prodaja tako poceni. Oglejte si izložbe v Mariboru, Vetrinjska ul. 15.

Ekonomična vožnja

na tehnično najbolj izpopolnjenih

DKW motociklih Model 1940

nudi užitek vsakemu še tako razvajenemu vozaču. — Zahtevajte prospekte pri zastopstvu DKW motociklov, Ljubljana, Miklošičeva cesta 30.

STEZNIKE

higijenske, brez gumij in ribje kosti, tudi po meri, modrčke, krasne poletne bluze, kombineze, in nogavice najugodnejše pri »Luna«, Maribor. Glavni trg št. 24.

CEVI

za odvode stranišč, dimovode, »SALONIT« valovite strehe, šablone in ves ostali

gradbeni material
dobte pri

„MATERIAL“

trgovina s stavbenim materialom

Isstnik MIRO VOVK

LJUBLJANA, Tyrševa c. 36 b

Telefon 27-16

Brzoi. „MATERIAL“

ZAHVALA

Trgovski samopomoči v Mariboru se iskreno zahvaljujem za točno izplačilo posmrtnine po sestri Mariji Knuplež in jo vsakomur priporočam.
Kumer Roza.

Dotrpel je in mirno v Gospodu zaspal v 78. letu starosti, naš preljubi soprog, očka, stari oče, tati in stric, gospod

Ivan Kos

preglednik finančne kontrole v pokoju

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek 9. maja ob 16 iz mrtvašnice na Pobrežju na frančiškansko pokopališče. Maribor, dne 7. maja 1940.

Zalujoče rodbine: Kos, Pivec, Lovše, Vajt, dr. Rapoe in ostalo sorodstvo

Vsemogočni je poklical k Sebi dne 6. maja, v 81. letu starosti, našega ljubljenega soproga in očeta, gospoda

Josipa Sitarja

poštnega poduradnika v pokoju

K večnemu počitku ga bomo spremili v sredo 8. maja ob 16 iz mrtvašnice na Pobrežju na frančiškansko pokopališče. Sveta maša za dušnico bo darovana 9. maja ob 8 zjutraj v baziliki Matere milosti.

Maribor, dne 7. maja 1940.

Zalujoča soproga, hčerka in sinova

Naš dragi stric, gospod

Ernest Ferk

višji sodni svetnik v pokoju

je v ponedeljek, dne 6. maja, v 85. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

K večnemu počitku ga položimo v četrtek, dne 9. maja 1940, ob 14 pri Sv. Barbari v Slov. gor.

Naj mu bo ohranjen prijazen spomin!

Sv. Barbara v Slov. gor., dne 7. maja 1940

Zalujoči nečaki in nečakinje

Brez posebnega obvestila

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda i din; ščitovanjski oglasi i din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas i din. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, i mm visoka črtna vrstica po i din. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Restavracijska kuharica želi mesto v Ljubljani ali izven. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 6888.

Sedlarski in tapetniški pomočnik išče službe. Naslov v upr. »Slov.« Maribor pod št. 595.

Pridna dekle

19 let, z mesč. solo. in malo maturo, išče službe. Ponudbe na J. Jeločnik, Ljubljana, Dolenska 13.

Kontoristinja

s prakso išče zaposlitve. Gre tudi na poskušnjo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Vestna« 6706. (a)

Vajenci

Mizarskega vajenca sprejme Mrhar, Stanežič št. Vid nad Ljubljano. (v)

Vajenko v trgovino

takoj sprejemem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Gorenjsko« 7042. (v)

Mlada fanta

se želi izučiti, eden mizarske, drugi mehaniške obrti. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Poštena fanta« 6697. (v)

Trgovska učenka

išče mesta v trgovini. Ima 1 razred trg. sole, stara 16 let, vajena gospodinjstva in gostilne. Ponudbe upravi »Slov.« v Mariboru pod »Poštena deklica« 555. (v)

Službo dobe

Hlapca

sprejme Franc Juvan — Spodnje Gameljne 20. (b)

Dva mizarska pomočnika

takoj sprejemem. — Plača dobra. — Matjaš Edvard, Glinek 10, Skofljica. (b)

Pekovski pomočnik

dobi stalno dobro službo. Biti mora dober predprijatelj in pripravljen raznašati kruh. Romih Martin, pek, Trzin. (b)

STROJI

Nov mizarski stroj nerabljen, ugodno napravljen. — Levičnik Zdenko, Kamnik.

Denar

Dolg na Slovaškem

Kdor je na Slovaškem dolžan, lahko plača pri nas. Mi gori zanj poravnamo. Vprašanja upravi »Slov.« pod »Slovaška« 6981. (a)

Prodamo

Prodaj otavo

okrog 1000 kg. Fr. Rože, mesar, Ljubljana - Moste.

Orehova jedra

In med dobite najceneje v »Medarni«, Ljubljana, Židovska ulica 6.

Moške srajce

kravate, nogavice, spod. hlače še vedno najceneje pri I. Tomšič, Sv. Petra cesta 38. (l)

2000 kg sena

prodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod 7023. (l)

Prodamo

3000 kg ržene in pšenične prešane slame. Grad Loka pri Zidanem mostu. l

Cepljeno trsje

prvorazredno, 1 din — komad, divjaki korenjaki — nudi Franjo Zihner, Zamošani, Sv. Marjeta pri Moškanjcih.

Darila za birmance in birmanke

kakor ročne torbice, denarnice, nogometne žoge, nahrbtnike itd., v veliki izbiri priporočam

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta št. 13

Premoq

koks, drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5

telefon 20-50

Postrežba brezhibna

VINA

iz

Centralne vinarne v Ljubljani

bodo zadovoljila Vaše pive najbolj

TELEFON ŠTEV. 25-73

Čitajte »Slovenca«

Glasba

8 evharističnih pesmi

za godbo na pihala priredil Anton Tramte, Preška, Medvode, samozaložba, cena 60 din. (g)

Razno

Gumbice, gumbice, pitse, monogrami, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union

Vezanje perila, krasna predtiskana žen roč. dela

Ali res šeimate

srečke državne

razredne loterije?

Sporočite čimprej svoj naslov na

navadni dopisnici

hišni arede,

bančni poslovalnici

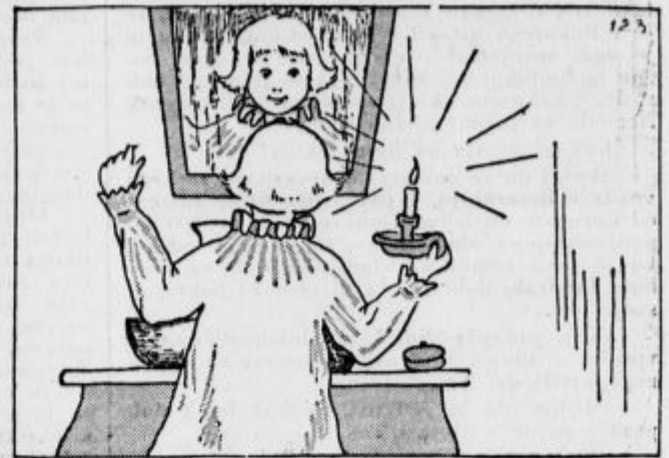
BEZJAK

MARIBOR

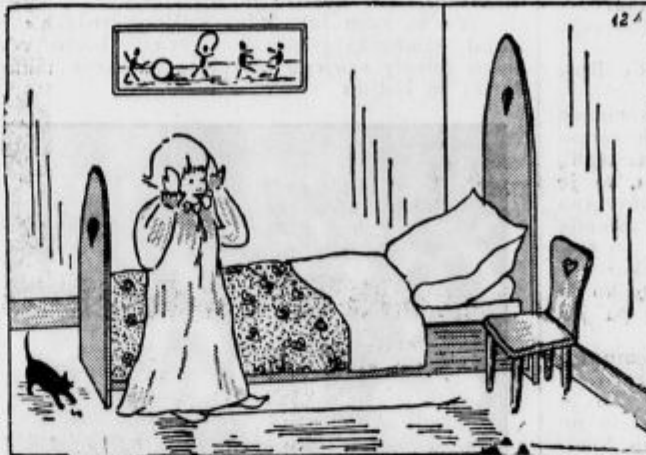
Gospoksa ulica 25.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(123) S svečko v roki je stopila še h krasnemu ogledalu in se klanjala punčki, ki se ji je smejala iz njega. Pa res, kako krasno oblekeo ima na sebi! Kakor za največji praznik.

(124) Kakšen hrup pa je to? Z rokami na ušesih je poslušala. Kaj neki bo sedaj? Dobro, da ne more nihče k njej, saj je sama zaklenila vrata z lepim zlatim ključkom.

Posestva

Petstanovanjsko hišo

v Šiški, komfort, prodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7025. (p)

Na Dolenjskem

prodaj hišo z vrtom, s trgovino s trafikom. - Naslov v upravi »Slovenca« pod 6701. (p)

Enonadstropno hišo

tristanovanjsko, prodaj takoj v Zg. Šiški-Dravljje. Informacije: Hotel Strunelj, soba št. 2. (p)

V Zabukovci

in Lipoglavci je naprodaj malo posestvo za 25.000 din. V Lipoglavci 6 oraloj 32.000 din. Ponudbe na: dr. Ogrizek, Celje. (p)

Enodružinsko vilo

velik vrt, sončna lega, blizu parka in glavnega kolodvora v Mariboru — prodaj. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 7054. (p)

Hišo - vilo

tristanovanjsko, solidno zidano, v Zgornji Šiški-Dravljje - prodaj. Letni dohodki 13.600 din. Informacije daje Društvo hišnih posestnikov v Ljubljani. (p)

Komfortno vilo

enostanovanjsko, 8 lepih sob, kuhinja, kopalnica, soba za služkinjo, stanovanje za hišnika in druge pritokline, elektrika, vodovod, plin, centralna kurjava, velik vrt, 15 minut od glavne pošte, oddaljen s 1. junijem. Natančnejše informacije se dobe pri: Goslar, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta IX. št. 29.

Mlinarji pozor!

Kompletno mlinsko napravo, z in brez pogonskega stroja in brez gradbe kupim.

V pošteb prihajajo samo naprave v dobrem stanju.

V ponudbi navesti, vse glavne dele, fabrikat, kdaj je mlin montiran in ostali opis strojev.

Ponudbe poslati na Oglasni zavod »FAMA«, Beograd, poštni predal 493 pod »Mlinski uredjaj«.

Umrl je naš dolgoletni član načelstva in posojilnični blagajnik, gospod

IVAN KOS

preglednik finančne kontrole v pokoju

Pogreb bo v četrtek 9. maja ob 4 popoldne iz mrtvašnice na Pobrežju na frančiškansko pokopališče.

Našega člana, ki si je pridobil s svojim vestnim službovanjem za napredek zavoda veliko zaslug, ohranimo v častnem spominu. Maribor, dne 7. maja 1940.

Načelstvo Krekove posojilnice v Mariboru

V globoki žalosti naznanjam, da je moj dobri soprog, gospod

Feliks Justin

agr. zemljemski inspektor v p.

umrl včeraj popoldne, spravljen z Gospodom.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 8. maja 1940 ob 4.30 popoldne izpred mrtvaške veže Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta št. 9, k Sv. Križu.

Ljubljana, 7. maja 1940.

Helena Justin in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Ob prebriski nenadomestljivi izgubi našega srčno ljubljenega moža, sina, brata, svaka, zeta, gospoda

Armina Grada

se najiskreneje zahvaljujemo za vse izraze sožalja. Posebno zahvalo pa smo dolžni izreči prečastitemu duhovnemu svetniku gospodu Pečariču, komandantu Mojstrane gospodu kapetanu Milakaru, dalje vsem gospodom častnikom, gospodom podčastnikom, vojakom-planincem za častno stražo in spremstvo, gasilskima četama Mojstrana in Dovje, vsem zastopnikom raznih društev ter številnim prijateljem in znancem, darovalcem cvetja in vencev ter vsem drugim, ki so nepozabnega pokojnika spremili k večnemu počitku

Mojstrana-Ljubljana, dne 7. maja 1940.

Zalujoča soproga Gizela Grad in ostalo sorodstvo